

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
MAAKUNTAVALTUUSTO 1.6.2020

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2019

ISBN

Varsinais-Suomen liiton toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2019

Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen liitto

PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku

Puh. (02) 210 0900

kirjaamo@varsinais-suomi.fi

www.varsinais-suomi.fi

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2019

SISÄLTÖ

1	MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS	4
2	TOIMINTAVUODEN KESKEISET TAPAHTUMAT	6
2.1	YHTEISET TOIMINNOT JA HALLINTO	8
2.2	ALUEKEHITYS	9
2.3	MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ.....	11
2.4	EDUNVALVONTA JA KUNTAPALVELU	13
2.5	SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS	15
2.6	LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	16
2.7	ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ.....	17
2.8	SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA	18
3	TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	19
3.1	TILIKAUDEN TULOS	19
3.2	KÄYTTÖSUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	20
3.3	MAAKUNTAHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ	23
4	TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	24
4.1	YHTEISET TOIMINNOT JA HALLINTO	24
4.2	ALUEKEHITTÄMINEN	24
4.3	MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ.....	26
4.4	EDUNVALVONTA JA KUNTAPALVELU	28
5	TALOUSARVION ERI OSIEN TOTEUTUMINEN	31

1 MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Yleistä:

Varsinais-Suomen kehitys jatkui myönteisenä vuonna 2019, mutta vuonna 2016 alkanut työllisyystilanteen erittäin nopea paraneminen hidastui hieman. Maakunnan työllisyysaste oli vuoden lopussa lähes 74 % ja jatkoi kasvuaan vaikkakin hieman aiempia vuosiin hitaammin. Myös työttömyyden aleneminen jatkui jonkin verran hitaampana kuin edellisinä vuosina. Yritysten liikevaihdon positiivinen kehitys jatkui vuonna 2019 kuitenkin tasaisena. Kaikki alat olivat selvästi plussalla, ja nopeimmin kasvoivat valmistava teknologiateollisuus sekä ICT-ala.

Väestönkasvu hidastui Varsinais-Suomessa jonkin verran johtuen syntyvyyden nopeasta alenemisestä viime vuosina. Maakunnan väestö kasvoi vuonna 2019 enää noin tuhannella asukkaalla, kun aiempina vuosina kasvua on ollut tuplasti enemmän. Varsinais-Suomen eri alueet eriytyvät myös voimakkaasti väestökehityksen osalta. Väestönkasvu keskittyy maakunnassa lähes yksinomaan Turkuun ja muutamaosan naapurikuntaan, samalla kun useimmissa maakunnan muissa kunnissa väestö vähenee.

Liitto:

Varsinais-Suomen liiton tilinpäätös vuodelta 2019 on ennätyskellisen hyvä. Tuloksen positiivisuuteen vaikutti eniten kaksi asiaa; Juha Sipilän hallituksen maakuntaudistus-valmistelu ja liiton sisäinen säästöohjelma.

Maakuntaudistuksen organisaatio toimi fil.tri Laura Leppäsen johdolla Varsinais-Suomen liiton alaisuudessa. Uudistuksen toteutuminen olisi tarkoittanut liiton toiminnan lakkauttamista ja nykytehtävien siirtymistä uuteen maakuntaan. Kun liiton henkilökunnasta moni työskenteli muutosorganisaatiossa ilman sijaismääräystä, seurauksena oli henkilöstökulujen merkittävä säästö, koska muutostoimiston kustannukset korvattiin kokonaisuudessaan valtion toimesta.

Liitto valmistautui siirtymään osaksi uutta maakuntaorganisaatiota koko vuoden 2019. Tämä tarkoitti, että lähes kaikista hankinnoista ja talouden resursseja sitovista kehittämishankkeista pidättäydyttiin. Syntyneet säästöt olivat liiton talousarvioon nähden huomattavat.

Varsinais-Suomen liitto on toiminnassaan pyrkinyt huomioimaan vakavasti heikentyneen kuntatalouden. Toiminnot on sopeutettava kuntien maksukyvyyn mukaisesti. Talousarvion suurin yksittäinen kuluerä on henkilöstömenot. Vuonna 2019 onnistuttiin tässä suhteessa hyvin. Liiton kuntarahalla toteutettavien toimien tehtävissä oli kolme henkilöä vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vapautuneisiin vakansseihin ei palkattu ihmisiä liiton ulkopuolelta, vaan tehtäviä järjesteltiin uudelleen. Myös muissa asioissa kuin henkilöstöpolitiikassa noudatettiin säästöohjelmaa ja saatiin aikaan tuloksia.

Sipilän hallituksen maakuntaudistus kaatui keväällä 2019. Varsinais-Suomen muutosvalmistelu kyettiin purkamaan veronmaksajan näkökulmasta ennätysajassa. Eduskuntavaalien 2019 jälkeen muodostettu Antti Rinteen hallitus kirjasi ohjelmaansa edeltäjänsä lailla sote-uudistuksen. Liitolla ei kuitenkaan ainakaan toistaiseksi ole ollut roolia uuden soten valmistelussa.

Johtopäätös uuden hallituksen ohjelmasta oli, että maakuntien liitot jatkavat nykyisen muotoisina ainakin vielä usean vuoden ajan. Siksi vuoden 2019 aikana käynnistettiin liiton strategian valmistelu. Työ lähti käyntiin erittäin hyvällä motivaatiolla ja se toteutetaan kokonaisuudessaan omana työnä.

Vuoden 2019 erinomainen tulos saavutettiin poikkeuksellisissa olosuhteissa, eikä sitä voi verrata ”normaalivuoteen”. Talouden vakaa tila luo kuitenkin hyvän pohjan keskusteluille omistajien, siis Varsinais-Suomen kuntien, kanssa liiton tulevaisuudesta.

LANDSKAPSDIREKTÖRENS ÖVERSIKT

Allmänt:

Egentliga Finlands utveckling fortgick år 2019, men den synnerligen snabba förbättringen av sysselsättningsläget, som började år 2016, blev en aning långsammare. Landskapets sysselsättningsläge var i slutet av året inemot 74 % och det fortsatte i sin tillväxt lite långsammare än under de tidigare åren. Även arbetslösheten fortsatte att sjunka, fastän långsammare än åren innan. Den positiva utvecklingen för företagens omsättning fortgick dock jämn år 2019. Alla branscherna uppvisade klart ett plus, och snabbast ökade den tillverkande teknologiindustrin samt ICT.

Befolkningstillväxten blev i någon mån långsammare på grund av den snabba nedgången i nativiteten de senaste åren. Landskapets befolkning ökade längre år 2019 med ungefär ett tusen invånare, medan ökningen de tidigare åren har varit dubbelt så många. De olika områdena i Egentliga Finland differentierades kraftigt med hänsyn till befolkningsutvecklingen. Befolkningstillväxten koncentreras i landskapet nästan enbart till Åbo och några av dess grannkommuner, samtidigt som befolkningen minskar i landskapets andra kommuner.

Förbundet:

Bokslutet för Egentliga Finlands förbund för år 2019 är rekordartat gott. Till det positiva resultatet bidrog främst två saker; beredningen av landskapsreformen av Juha Sipiläs regering och förbundets interna sparprogram.

Organisationen för landskapsreformen verkade under ledning av fil.dr Laura Leppänen, sorterande under Egentliga Finlands förbund. En genomförd reform hade inneburit en nedläggning av förbundets verksamhet och att de nuvarande uppgifterna övergått till det nya landskapet. Då många inom förbundets personal arbetade inom omvandlingsorganisationen utan vikarieförordnande, var följden en betydande inbesparing i personalutgifterna, eftersom kostnaderna för omvandlingsbyrån i sin helhet ersattes genom statlig åtgärd.

Egentliga Finlands förbund har i sin verksamhet strävat efter att ta hänsyn till den kraftigt försämrade nationalekonomin. Verksamheterna måste anpassas enligt kommunernas betalningsförmåga. Den största enskilda utgiftsposten i budgeten är personalkostnaderna. År 2019 lyckades man i detta avseende bra. I uppgifterna i de tjänster som ska genomföras med förbundets kommunpengar fanns det tre personer färre än året innan. Man anställde inte personer utifrån för de vakanser som blivit lediga, utan uppgifterna omorganiserades. Också inom andra frågor än personalpolitiken följde man sparprogrammet och åstadkom resultat.

Landskapsreformen av Sipiläs regering föll på våren 2019. Man kunde upplösa Egentliga Finlands omvandlingsberedning på rekordtid ur skattebetalarens synvinkel sett. Antti Rinnes regering som bildades efter riksdagsvalet 2019 inskrev i sitt regeringsprogram i likhet med sin föregångare en vårdreform. Förbundet har dock inte tillsvidare haft någon roll i beredningen av den nya vårdreformen.

Slutsatsen om den nya regeringens program var att landskapets förbund fortsätter i sin nuvarande form ännu i flera års tid. Med anledning härav inleddes beredningen av förbundets strategi under år 2019.

Arbetet kom i gång med synnerligen god motivation och det genomförs i sin helhet som eget arbete. Det ypperliga resultatet år 2019 uppnåddes under extraordinära förhållanden, och det kan inte jämföras med ett "normalt år". Det stabila läget för ekonomin skapar dock ett gott underlag för diskussionerna om förbundets framtid med ägarna, alltså med kommunerna i Egentliga Finland.

2 TOIMINTAVUODEN KESKEISET TAPAHTUMAT

Toiminta-ajatus

- Kehitämme kokonaisvaltaisesti Varsinais-Suomesta menestyvää aluetta, jossa elämisen laatu on Suomen parasta.
- Ohjaamme ja tuemme aktiivisesti alueemme toimijoita kohti maakunnan yhteisesti sovittuja päämääriä ja kokonaisuutta demokraattiseen päätöksentekoon tukeutuen.
- Edistämme kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten sidosryhmien kanssa sekä maakuntien välistä yhteistoimintaa. Olemme tunnustettu toimija koko Itämeren alueella.

Avaintehtävät

Varsinais-Suomen liitto on 27 jäsenkunnan muodostama lakisääteinen kuntayhtymä, joka maankäyttö- ja rakennuslain mukaan hoitaa alueensa maakuntakaavoituksen ja alueiden kehittämislainsäädännön mukaan vastaa alueensa yleisestä kehittämisestä ja edunvalvonnasta.

Varsinais-Suomen liitto

- vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämisestä yhteistyössä valtion viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa;
- osallistuu kansallisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimiseen ja toimeenpääntöön yhdessä alueen muiden toimijoiden ja keskushallinnon kanssa laissa;
- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten sidosryhmien kanssa;
- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä;
- vastaa kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta;
- vastaa alueellisten maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessista sekä laaja-alaisen vesi- ja jätehuoltoa sekä luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien maakunnallisten suunnitelmien laadinnasta sekä
- hoitaa muut laissa säädetyt tehtävät.

Varsinais-Suomen liitto hoitaa Central Baltic 2014 - 2020 -ohjelman hallinnoinnin jäsenvaltioiden (Suomi, ml. Ahvenanmaa, Ruotsi, Viro ja Latvia) toimeksiannosta. Liitto hoitaa sekä hallinto- että tarkastusviranomaistehtävät, jotka jatkuvat vuoteen 2022.

Varsinais-Suomen liitolla on ollut vuosina 2017 - 2019 merkittävä tehtävä sote- ja maakuntauudistuksen esivalmisteluvaiheen koordinoimisessa ja uudistuksen alueellisessa valmistelussa. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu päättyi maaliskuussa 2019 ja loppuvuonna uudistukseen tarkoitettua valtionavustusta käytettiin valmisteluorganisaation hallittuun alasarjoon.

Valonian (Varsinais-Suomen kuntien kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus) toiminnot siirrettiin vuoden 2015 alusta Turun kaupungilta Varsinais-Suomen liiton yhteyteen (mh 15.12.2014 § 214). Varsinais-Suomen kunnat osallistuvat Valonian perustoimintojen rahoitukseen 45 senttiä/asukas. Sopimus jatkuu vuoteen 2020. Suurin osa Valonian toimintojen rahoituksesta kerätään hankerahoituksella.

Lounais-Suomen aluetietopalvelu Lounaistieto toimii Varsinais-Suomen liiton tietopalveluryhmän osana. Lounaistiedon toimintaa rahoittavat Varsinais-Suomen liitto, Turun yliopisto, Turun kaupunki, Satakuntaliitto, Åbo Akademi sekä Yrkeshögskolan Novia toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen perusteella.

Varsinais-Suomi ja Satakunta muodostavat alueiden kehittämislainsäädännön mukaisen yhteistoiminta-alueen. Yhteistoimintasopimuksen (mh 23.11.2009 § 267) mukaan päätökset maakuntaohjelmiin sisältyvistä yhteistoiminnan piiriin kuuluvista asioista tehdään maakuntavaltuustojen yhtäpitävillä päätöksillä. Päätökset maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin sisältyvistä yhteistoiminnan piiriin kuuluvista asioista tehdään maakuntahallitusten yhtäpitävillä päätöksillä.

Maakuntaohjelmien ja niiden toimeenpanosuunnitelmien yhteiset, ylimaakunnalliset strategiset osat muodostavat pohjan tulosohjausprosessissa keskushallinnon kanssa. Liitto osallistuu elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) strategiasopimusten laadintaan ja vuosittaisia neuvotteluja käydään myös aluehallintoviranomaisen (AVI) kanssa.

Talousarvion vastuualueet

Yhtenäisvirasto on hallinnollisesti jaettu neljään vastuualueeseen: 1) aluekehittäminen, 2) edunvalvonta ja kunta-palvelu, 3) maankäyttö ja ympäristö sekä 4) yhteiset toiminnot ja hallinto.

Varsinais-Suomen liitto koordinoi alueellisesti maakunta- ja sote-uudistusta uudistuksen päättymiseen asti keväällä 2019. Valmistelun laaja-alaisuudesta johtuen kaikki vastuualueet osallistuvat siihen merkittäväällä työpanoksella. Valtion rahoittama valmistelu on toteutettu erillisenä hankkeena. Muutosvalmistelulle perustettiin oma kustannuspaikka (mh 22.5.2017 § 80), jonka tilivelvollinen on maakuntajohtaja.

Central Baltic -ohjelman hallinnointi on osa aluekehittämisen vastuualuetta, mutta ko. toiminta rahoitetaan ulkopuolisella, teknisen tuen rahoituksella. Hallinnointi jatkuu vuoteen 2022.

Valonian toiminnot ovat osa maankäytön ja ympäristön vastuualuetta. Valonian kustannuspaikat ovat omakatteisia ja perustoiminta rahoitetaan erillisellä kuntarahoituksella (45 senttiä asukas).

Lounaistiedon toiminnot ovat osa edunvalvonnan kuntapalvelujen vastuualuetta. Lounaistiedon kustannuspaikat ovat omakatteisia, ja sen perusrahoitus tulee kuuden organisaation yhteistyöverkostolta.

Vastuualueiden johtajat ovat kustannuspaikkojensa tilivelvollisia.

Yhtenäisvirastomallin mukaisesti virastossa toimii useita vastuualuerajat ylittäviä teemakohtaisia asiantuntijaryhmiä. Hanketoiminnan tilivastuut määrätään maakuntahallituksen tekemän käynnistämispäätöksen yhteydessä.

Liiton organisaation strategiatyö

Maakunta- ja soteuudistuksen kaaduttua liitossa aloitettiin välittömästi organisaation oman toiminnan kehittäminen ja strategian luominen. Strategiaprosessin aikana pohdittiin mm. mihin suuntaan liiton toimintaa tulisi kehittää,

uudistusten päätyttyä. Miten olemassa olevat resurssit käytettäisiin tehokkaasti, mitä voitaisiin tehdä paremmin ja mikä olisi liiton rooli muun muassa uudistusprosessin aikana käynnistyneiden, hedelmällisiksi koettujen yhteistyö-rakenteiden säilyttämisessä ja kehittämisessä?

Työtä tekemään asetettiin henkilökunnasta koostuva neljän hengen työryhmä, jonka tukena maakuntajohtaja ja vastuualuejohtajat toimivat läpi prosessin. Tavoitteena oli strategia, joka organisaation roolin kirkastamisen lisäksi vahvistaisi henkilökunnan yhtenäisyyttä, työn vaikuttavuutta, näkyvyyttä, sopeutumiskykyä ja joustavuutta, sekä tu-kisi resurssien viisasta käyttöä. Valmistelua toteutettiin jatkuvassa vuoropuhelussa koko henkilökunnan kanssa.

Prosessin tuloksena valmistunut Varsinais-Suomen liiton strategia 2025 on organisaation ensimmäinen strategia, ja sitä toteutetaan maakuntahallituksen ja -valtuuston päätöksin. Se on tehty erityisesti Varsinais-Suomen liiton hen-kilökunnalle, mutta tarjoaa myös sidosryhmille mahdollisuuden tutustua liiton tavoitteisiin ja toimintatapoihin alueel-lisena toimijana.

Strategia ohjaa Varsinais-Suomen liiton toimintaa yhtenäisenä työpaikkana ja sen roolia sekä työskentelytapoja sidosryhmien kanssa. Painotus strategian tavoitteissa ja toimissa on liiton toimintaympäristön vahvuuksien löytämi-ässä niin sisäisessä kuin ulkoisessa työskentelyssä. Strategiassa esitettyjen tavoitteiden ja työlistojen avulla kuva-taan kehittämistarpeita, joihin tulee tarttua, jotta liitto pystyy toimimaan entistä vaikuttavammin. Valmistelun aikana on tullut näkyväksi henkilökunnan korkea osaaminen ja halu olla muutoksen ajuri ja toteuttaja sekä tehdä työtä maakunnan hyväksi entistä vaikuttavammin. Strategian toteutus käynnistyy kevätkaudella 2020.

Strategia löytyy tältä sivulta:

<https://www.varsinais-suomi.fi/fi/tehtaevaet-ja-toiminta/liiton-toiminta-ajatus>

Suora linkki tiedostoon:

<https://adobe.ly/32Ph4ik>

2.1 YHTEISET TOIMINNOT JA HALLINTO

Maakunta- ja soteuudistusta valmisteleavan organisaation toiminta ja henkilöstö kasvoivat voimakkaasti uudistuk-sen päättämiseen asti keväällä 2019. Liiton henkilöstö osallistui laajasti sote-uudistuksen valmisteluun. Hallinnon vastuualue tuotti uudistusorganisaation tarvitsemat tukipalvelut ja huolehti osaltaan organisaation hallitusta alas-ajosta ja purkamisesta.

Liitto hankki CGI Suomi Oy:lta CGI HR palkka- ja henkilöstöhallinto -ohjelman laajennetun version vuonna 2018. Ohjelman käyttöönotto jatkui ja satoi henkilöstöresursseja vielä vuonna 2019. Vuonna 2019 hankittiin Pro Economica Premium kirjanpito- ohjelman uusi tietokanta. Ohjelma otettiin käyttöön 1.1.2020 alkaen.

Office365-pilvipalvelun Teams-tiimityöskentelysovelluksen käyttöönottoa jatkettiin mm. keskittämällä sisäinen vies-tintä ja ohjeisto Teamsiin. Henkilökunnalle järjestettiin lokakuussa koulutus Teams-kokousten järjestämisestä.

Liiton tietosuoja- ja asiakirjajulkisuutta koskevat linjaukset vietiin helmikuun maakuntahallitukseen ja EU:n tieto-suoja-asetuksen soveltamiseen liittyvää toimintatapojen kehittämistä jatkettiin.

Liiton toimitiloissa on todettu sisäilmaan liittyviä ongelmia. Rakennuksessa tehtiin sisäilman laatua parantavia toi-mia, vaikka itse ongelmaa rakenteissa niillä ei pystytty korjaamaan. Samalla todettiin, että liitto aloittaa uusien toi-mitilojen etsimisen ja valmistautuu muuttoon viimeistään vuokrasopimuksen päätyttyä 2021 lopussa.

Sisäilmaa koskevien raporttien ja henkilöstökyselyn tuloksia käytiin läpi henkilöstölle järjestetyissä tilaisuuksissa yhdessä työterveyslääkärin ja raportin laatineen konsultin kanssa.

2.2 ALUEKEHITYS

Maakuntastrategia ja kumppanuustoiminta

Vuonna 2014 hyväksytty Varsinais-Suomen maakuntastrategia on kumppanuusstrategia, jonka ytimen muodostavat maakuntaohjelma- ja kumppanuustyötä toteuttavat kumppanuusverkostot. Toimintaan sitoutuneita organisaatioita on kymmeniä. Tarkempi analyysi kumppanuustoiminnan toimijakentästä tehdään osana koko Varsinais-Suomen liiton laajempaa sidosryhmäanalyysiä vuonna 2020.

Maakuntaohjelmaa täydentävä Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen toimintasuunnitelma 2019 - 2021 hyväksyttiin maakunnan yhteistyöryhmän kokouksessa lokakuussa 2019. Kolmen älykkään erikoistumisen painopisteen työryhmätyöskentely käynnistyi vuoden aikana ja jatkuu aktiivisena. Työryhmillä on asiantuntijavetäjät liiton ulkopuolta, ja liitto tarjoaa työskentelylle koordinaatio- ja valmisteluapua. Älykkään erikoistumisen työtä on edistetty myös osallistamalla muun muassa maakuntien yhteyshenkilöiden väliseen keskusteluun.

Kumppanuusverkostot järjestivät vuoden aikana useita työkokouksia ja avoimia kumppanuustapahtumia, mukaan lukien yhteisen kumppanuusfoorumi-tapahtuman, "Ilmastoratkaisujen maakunta", lokakuussa 2019 (yli 100 osallistujaa). Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ja Valonian kanssa, ja se sai hyvin positiivisen vastaanoton. Verkostojen työkokouksissa ja tapahtumissa on edistetty maakuntaohjelman tavoitteita, ja kumppanuusverkostot arvioivatkin vuoden päätteeksi, että maakuntaohjelman 29 toimenpiteestä yhä useampi on siirtynyt vähintään valmisteluun ja 12 toimenpiteen toteutuksen arvioidaan olevan jo vakiintunut osa työtä vähintään yhdessä verkostossa. Tilaisuuksilla on tavoiteltu tukea myös hankeyhteyksien syntymiselle, ja monessa on tiedotettu rahoitusmahdollisuuksista.

Uutena avauksena maakuntastrategiatyöhön liittyen perustettiin maakunnan yhteistyöryhmän alaisuuteen kaksi uutta jaostoa: ilmastovastuujasto ja järjestöfoorumin yhteistyöstä syntynyt järjestöjaosto. Aluekehitys on mukana jälkimmäisessä, jonka työ alkoi erittäin aktiivisena heti joulukuussa 2019 jaoston kokoonpanon tultua vahvistetuksi.

Kumppanuusajattelun tuki on säilynyt korkeana maakunnan toimijoiden keskuudessa: vuoden 2019 lopussa toteutetussa kumppanuusbarometrissä peräti 89 % kyselyyn vastanneesta 146 henkilöstä oli samaa mieltä väittämän "Varsinais-Suomen tulevaisuutta rakennetaan yhteistyöllä ja kumppanuudella" kanssa.

Kumppanuusverkostot, niiden tavoitteet, yhteyshenkilöt sekä linkitykset maakuntaohjelmatyöhön ovat löydettävissä Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumin verkkosivuilta osoitteesta: www.kumppanuusfoorumi.fi. Sivuilta löytyy myös yksityiskohtaisempi maakuntaohjelma- ja kumppanuustyön vuosikatsaus tulosnostoineen. Aluekehityksen vetämä Varsinais-Suomen liiton sisäinen kumppanuustiimi kokoontui vuoden 2019 aikana 10 kertaa.

Ennakointi ja koulutus

Varsinais-Suomen liiton rahoittamaa Ennakointiakatemia-hanketta toteutetaan ajalla 1.9.2018 - 31.08.2020 laajassa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Myös Varsinais-Suomen liitto on partnerina mukana hankkeen toimeenpanossa. Hanke on pilotoinut maakunnallista osaamis- ja koulutustarve-ennakoinnin toimintamallia. Mallin peruselementtejä ovat toimialarajat ylittävä työskentely oppilaitosten ja yritysten/yritysryhmien välillä tulevaisuuskäytännön muodostamiseksi ao. alojen osalta. Lisäksi on kehitetty osaamisprofiloinnin malli tulevaisuuden osaamisen hahmottamiseksi. Ennakoivaa toimintatapaa on myös varsin hyvin kyetty viemään oppilaitosten oman toiminnan osaksi. Ennakointiakatemialle on myös laadittu toimintamalli- ja ylläpito -ehdotus, joka on alkuvuodesta 2020 lähetetty lausuntokierrokselle. Tavoitteena on, että ao. yhteistyö saisi pysyvän muodon ja resurssit hankkeen jälkeen. Varsinais-Suomen liiton osahankkeessa on kehitetty Ennakointiakatemian kotisivusto (www.ennakointiakatemia.fi.) sisältäen laajasti sekä tilastotietoa (trendit) että myös laadullista ennakointitietoa (signaalit).

ESR-rahoitteinen Radical boost -hanke toteutettiin ajalla 1.11.2017 - 31.10.2019 ja myös tässä hankkeessa liitto/aluekehitys toimi partnerina. Hankkeen tavoitteena oli uudistaa AMK -tasoista insinöörikoulutusta

koulutuksen työelämälähtöisyyttä lisäämällä siten, että 4-vuotisesta tuotantotalouden insinöörikoulutuksen opiskeluajasta lähes puolet tapahtuisi työssä oppimalla. Hankkeen keskeiset toimenpiteet ovat koostuneet uuden koulutusmallin ja sitä toteuttavien erilaisten järjestelyjen (sopimukset, mentorointi, ohjaus jne.) suunnittelusta yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Hankkeen tuloksena syksyllä 2019 käynnistyi uusi tuotantotalouden insinöörikoulutus, kun 87 uutta opiskelijaa aloitti urakkansa. Heistä 20 hyväksytään uuteen RADICAL -hankkeen lopputuloksena kehitettyyn pilottiohjelmaan, joka noudattaa kehitettyä INTO-mallia (Insinööriksi työssä oppien). Uudessa mallissa opiskelijat opiskelevat ensimmäisen syksyn muiden tavoin lähiopetuksessa mutta hakevat syksyn kuluessa uuteen työelämälähtöiseen vaihtoehtoon.

Maakunnan yhteistyöryhmän koulutusjaosto on toiminut aktiivisesti ja kokoontui 2019 yhteensä 5 kertaa. Koulutusjaosto on osallistunut mm. maakunnallisesti ohjaustoiminnan edistämiseen sekä käsitellyt eri koulutustasojen ajankohtaisia kysymyksiä.

Koulutuksen osalta saavutettiin pitkäaikainen edunvalvontatavoite, kun tiede- ja kulttuuriministeri ministeri Saarikko myönsi Turun yliopistolle materiaali- ja konetekniikan DI-koulutuksen tutkinnonantoluvan.

Kansainvälisyys

Osallistuttiin aktiivisesti CPMR:n Itämerikomission toimintaan hallituksessa sekä liiton puheenjohtajuudella merisasioiden työryhmässä. Nimettiin liiton edustaja Itämerikomission liikennetyöryhmän toimintaan. CPMR yhdessä Varsinais-Suomen liiton johdolla valmistelivat alueiden LeaderShip2030 – Towards a new European Strategy for Maritime Industries -manifestin, jolla pyritään vaikuttamaan Euroopan laajuisen meriteollisuusstrategian valmisteluun.

Jatkettiin Varsinais-Suomen kumppanuusfoorumin kansainvälisen foorumin toimintaa yhdessä Centrum Balticumin ja muiden alueen kv-toimijoiden kanssa.

EuropeDirect-toiminta oli aktiivista. Tietoa EU-rahoitusmahdollisuuksista tuotettiin eri medioiden kautta laajalle sidosryhmäjoukolle. Viestintä ja tiedotus oli runsasta myös kevään EU-vaalien osalta. Syksyn toimintoja painotti teemallisesti koheesiopolitiikka, siihen liittyvien tiedotustapahtumien, kuten luentojen, järjestämiseen saatiin Euroopan komissiolta erillistä lisärahoitusta. Lisäksi EuropeDirect osallistui yhtenä toimijana Turun Eurooppa-foorumin järjestelyihin ja järjesti yhteistyössä liiton kanssa oman älykäs erikoistuminen -teemaisen keskustelutilaisuuden ko. tapahtuman yhteydessä.

Saaristo- ja maaseutuasiat, matkailu

Saaristotoimikunta järjesti 2019 saaristopoliittisen seminaarin, jonka yhteydessä toteutettiin myös saaristoa koskeva sidosryhmäkysely koskien saariston tilaa ja kehittämistarpeita. Saariston elinvoima valittiin läpileikkaavaksi teemaksi vuodelle 2020.

Maaseutuasioita seurattiin sekä Varsinais-Suomen maaseutujaoston toimintaan osallistumalla että tiiviillä yhteydenpidolla Varsinais-Suomen Leader-ryhmiin.

Pohjoismaisessa saaristoyhteistyössä ideoitiin matkailun aluetaloudellista vaikutusta luotaava hanke, joka toteutetaan vuonna 2020.

Osana kumppanuusfoorumitoimintaa Matkailufoorumi on vakiinnuttamassa asemaansa. Foorumi määritteli 2018 työskentelynsä painopisteet ja on sekä edistänyt että seurannut niiden toteutumista. Foorumin sihteeristö kokoontuu säännöllisesti 4-5 kertaa vuodessa käsitellen ajankohtaisia matkailuelinkeinon kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Vuonna 2020 erityinen painopiste on maakunnallisen tiekarttatyön käynnistäminen ja toteutus. Asian suunnittelu käynnistyi 2019.

Kansallinen hanketoiminta

Uuden ohjelmakauden 2021 - 2027 ohjelmavalmistelu ja rahoituksen alueelliseen jakautumiseen liittyvät neuvotte-
lut jatkuivat tiiviinä niin kansallisella kuin alueellisella tasolla. Edunvalvontatoimet liittyen ohjelman rahoituskeh-
yksen oikeudenmukaisempaan jakamiseen jatkuivat monella eri taholla ja moneen eri suuntaan.

Kansallisen rakennerahasto-ohjelman (EAKR) kuudennella ja seitsemännellä hakukierroksella rahoitettiin yh-
teensä viisi oman alueemme hanketta, joiden yhteenlaskettu EAKR-tuki oli 1,7 M €. Hankkeiden teemat tukivat
vahvasti maakuntastrategian toimeenpanoa, Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen painopisteitä ja haun ylei-
siä painopisteitä.

Kansallisesta alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) -rahoituksesta järjestettiin viimeinen hakukierros, jonka poh-
jalta tehtiin vielä yksi hankepäätös päättyneistä hankkeista säästyneiden varojen avulla. Vuoden 2018 aikana oli jo
sidottu kaikki liiton myönnettävissä ollut AIKO-rahoitus. AIKO-hankkeiden maksatukset hoidettiin työ- ja elinkeino-
ministeriön asettamaan määräaikaan 15.11.2019 mennessä.

Central Baltic

Central Baltic -ohjelman neljännen hakukierroksen hankkeista päätettiin maaliskuussa 2019 ohjelman hallintoko-
miteassa. Haun tuloksena aloitti 16 uutta hanketta. Yhteensä EAKR-varoja sidottiin neljännessä haussa kymme-
nen miljoonaa euroa. Ohjelman viides ja viimeinen hakukierros oli auki 15.8. - 15.10.2019 välisenä aikana. Mää-
räaikaan mennessä ohjelmalle lähetettiin 69 hakemusta sähköisen hakujärjestelmän kautta. Yhteensä rahoitusta
haettiin noin 72 miljoonan euron arvosta. Päätökset viidennen haun hankkeista tehdään tammikuussa 2020.

Ohjelman väliarviointi valmistui alkuvuonna 2019. Raportista koostettiin seurantakomitean hyväksymä dokumentti,
joka summaa väliarvioinnin keskeisimpiä havaintoja sekä jakaa toimenpiteet eri kohderyhmille prioriteetti- ja vies-
tintätasolla. Yhteenvetona voidaan sanoa, että Central Baltic ohjelma on hyvin tunnettu rahoitusinstrumentti, jonka
henkilöstö on ammattitaitoista ja joka yleisesti ottaen toimii todella hyvin.

Tiedottaminen rahoitusmahdollisuuksista on ollut hyvin aktiivista esimerkiksi kansallisten kontaktipisteiden kautta.
Kontaktipisteet ovat muun muassa järjestäneet työpajoja potentiaalisille hakijoille. Myös tiedottaminen ohjelman
tuloksista on lisääntynyt vuoden 2019 aikana; hankkeiden saamaa hyvää medianäkyvyyttä on vahvistettu ohjel-
man omien kanavien kautta ja lisäksi olemme alkaneet koostaa konkreettisia tuloksia päättyneistä hankkeista oh-
jelman tietokantaan. Olemme myös aktiivisesti läsnä sosiaalisen median eri rintamilla.

Jäsenvaltiot keskustelivat uuden ohjelmakauden valmistelun reunaehdoista ja ohjelmointityö käynnistyy vuonna
2020.

2.3 MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ

Suunnittelu

Maakuntakaavoitus eteni lähes suunnitellusti. Varsinais-Suomen taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen
vaihemaa- ja kumppanuuksien hyväksymispäätöksestä tehty valitukset (2 kpl) hylättiin Turun hallinto-oikeudessa. Toisen
valituksen osalta käsittely vielä jatkuu Korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaa-
kuntakaavan ensimmäinen ehdotusaineisto valmistui tarkistetun aikataulun mukaisesti loppuvuodesta.

Maakuntastrategian mukainen kumppanuuksien foorumitoiminta oli edelleen aktiivista. Toukokuussa liikenteen kump-
panuuksien foorumissa aiheina olivat liikenteen tavoitteet ja syyskuussa liikkujan viikolla tulevaisuuden liikkuminen.
Yhteistyössä PALO-hankkeen (Participation in Long-Term Decision-Making) kanssa toukokuussa järjestetyssä
luonnonvarafoorumissa jatkettiin luonnonarvojen ja -varojen vaihemaa- ja kumppanuuksien foorumitoimintaa.

Liikennejärjestelmätyössä keskityttiin Varsinais-Suomen ja Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmien päivitykseen käynnistymisvaiheessa olleen valtakunnallisen liikennejärjestelmätyön rinnalla. Prosessia hyödynnettiin myös Turun kaupunkiseudun MAL-sopimusvalmistelussa.

Merialuesuunnittelu eteni Varsinais-Suomen liiton koordinoimana rannikon liittojen yhteistyönä. Keväällä järjestettiin valmisteluvaiheen kuuleminen tilannekuvaselvitysten sekä laadittujen merialueiden tulevaisuusskenaarioiden pohjalta. Syksyllä suunnitelmaluonnoksen valmistelua jatkettiin yhdessä sidosryhmien kanssa laadittujen tulevaisuuskuvioiden avulla.

Hankeyhteistyössä edistettiin maakuntastrategian ja muiden maakunnan suunnitelmien toteutumista alueellisella ja kansainvälisen yhteistyön tasoilla. Painopisteinä olivat merialuesuunnittelun lisäksi maakunnan tavoitellun kehityksen edistäminen, aluerakenteellisen aseman vahvistaminen (Pohjoinen kasvuvyöhyke / Tukholma-Pietari -akseli), liikenne ja logistiikka sekä maakuntastrategian kärkiteemojen toimenpiteitä edistävät hankkeet.

Varsinais-Suomen liitto on ollut aktiivisena edelläkävijänä maakuntien liittojen paikkatietoyhteistyössä sekä maakuntakaavojen visuaalisen ulkoasun harmonisoinnissa. Liitossa on siirrytty valtakunnalliseen, liittojen paikkatietoaineistojen tietorakenteellista yhtenäisyyttä toteuttavaan maakuntakaava-aineistojen tietomallipohjaiseen tuotantoon.

Loppukesästä valmistui ympäristöministeriön rahoittama, yhdessä Etelä-Savon liiton kanssa toteutettu Välineitä taajamien elinvoimaisuuteen ja uusiutumiseen -hanke.

Maankäytön ja ympäristön kuntarahoitteinen budjetti toteutui suunnitellusti. Hankkeet ja keskeiset suunnitteluprosessit etenivät tavoitteiden mukaisesti. Maankäytön ja ympäristön vastuualue osallistui maakuntauudistuksen valmisteluun ja tämä työpanos laskettiin osaksi valtionavustuksen omavastuuosuutta. Vuoden 2019 samanaikaiset suunnitteluprosessit, alkuvuoden jatkunut maakuntauudistuksen valmistelu ja henkilöstön siirtyminen uusiin tehtäviin on aiheuttanut henkilöstövajausta ja ajoittaista ylikuormitusta.

Valonia

Kunnat ovat monien muiden organisaatioiden rinnalla tarttuneet ilmastotyön edistämiseen. Valoniassa on vuonna 2019 keskitytty kuntien työn sparraamiseen, ratkaisujen löytämiseen, testaamiseen sekä osallisuuden vahvistamiseen.

Valonia auttoi kuntia löytämään omia painopisteitään ja keskeisiä toimenpiteitään ilmastotyössä. Vuoden aikana oli apuna mm. Paimion ja Naantalien kaupunkien ympäristö- ja ilmasto-ohjelman sekä Salon hankintapoliittisen ohjelman laatimisessa. Valonian roolina on olla mukana sparraajana ja asiantuntija-apuna sekä taustatietojen antajana. Sisällön, tavoitteet ja toimenpiteet määrittelee ohjelmatyöprosesseissa aina kunta itse.

Valonia otti myös tehtäväkseen toimia uuden Ilmastovastuujaoston (MYR) valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä. Jaoston myötä alueellinen ilmastotyön ohjaus sai vakiintuneen muodon.

Valonia ryhtyi konkreettisemmin auttamaan kuntia vaikuttavien hankintojen edistämiseksi, kun Kuntaliitto nimesi Valonian Kestävien ja innovatiivisten hankintojen KEINO-osaamiskeskuksen alueelliseksi yhteyspisteeksi Varsinais-Suomessa. Työtä toteutettiin neuvonnan, tapahtumien, viestinnän ja yhteistyön muodossa. Valonia lisäksi jatkoi alueellista energianeuvontaa. Kunnissa järjestettiin kiinteistöjen energia-asioihin liittyviä markkinavuoropuhelutilaisuuksia sekä pureuduttiin käyttäjien aktivoimiseen kiinteistöissä pelillisten menetelmien kautta.

Vuoden aikana kehitettiin uusia toimintamalleja kuntien käyttöön. Yhtenä esimerkkinä näistä konseptoitettiin uusi toimintamalli kunnan luottamushenkilöiden ja nuorten kohtaamiselle, jota testattiin Salossa. Toimintamalli edesauttaa sitä, että nuoret voivat toimia kunnassa aktiivisina ilmastotyön kirittäjinä ja sparraajina ja päättäjien ja nuorten välillä on terve keskusteluyhteys. Myös muita kokeiluja toteutettiin. Niissä testattiin uudenlaisia vähähiilistä yhteiskuntaa tukevia palveluita ja ratkaisuja. Tällaisia olivat esimerkiksi ikäihmisten joukkoliikennekokeilu, lasten

harrastamatkojen uudenlainen palvelukokeilu sekä julkisten kiinteistöjen energiankäyttöön liittyvä viestintäkampanja alakoululaisille.

Valonian jätevesineuvojat kiersivät ahkerasti ympäri maakuntaa auttamassa ihmisiä jätevesiasetuksen täytäntöönpanossa. Neuvojiin otti yhteyttä lähes 800 kiinteistön omistajaa ja kiinteistökäyntejä kertyi yli 300. Kuntia autettiin saamaan käsitys oman kuntansa tilanteesta jätevesineuvonnassa.

Valonian koordinoima Varsinais-Suomen vesistökuunnostusverkosto on auttanut paikallistoimijoita vesistökuunnostusten rahoitushauissa ja töiden suunnittelussa sekä yhdistänyt toimijoita toisiinsa. Verkosto on lisännyt vesiensojelutietoutta ja vesistökuunnostustoimintaa Varsinais-Suomessa erityisesti viestinnän, monien tapahtumien ja neuvonnan keinoin. Virtavesikuunnostuksissa jatkettiin hyvää yhteistyötä maa- ja vesialueiden omistajien, yhdistysten ja kalastusalueiden kanssa, järjestettiin talkoita ja kuunnostuksia Virtavesihankkeista merkittävimpänä ponnistuksena Uskelanjoen hanke.

Vuoden aikana Valonia tuotti yhteistyökumppanien kanssa useita materiaalikokonaisuuksia, kuten sään ja ilmaston merkityksiä käsittelevän verkko-oppimateriaalin ja valtakunnallistakin huomiota herättäneen Pienvesioppaan. Kaikissa materiaaleissa on lähtökohtana tarvelähtöisyys, helppokäyttöisyys ja konkreettisuus. Valonian toimintojen keskiössä on vuorovaikutus ja osallisuus ja se on ollut läsnä kaikissa teemoissa. Ympäristökasvatus on nivonut erilaisia teemoja yhteen, kun toimintaa, kokeiluja ja tapahtumia on toteutettu kaikenikäisille.

Valonian työssä on yhä tärkeämpää tunnistaa juuri ne tehtävät ja kokonaisuudet, joissa apu on kaikkein arvokainta. Esimerkiksi kiertotalouden teemassa työllä on onnistuttu kehystämään ja vahvistamaan aiheen ympärillä käytävää keskustelua, kokonaisvaltaista katsantotapaa sekä korostamaan alueellisen näkökulman tärkeyttä ja mielekkyyttä. Kiertotalouden osalta merkittävänä teemana on ollut ruokaketjuun ja ravinnekiertoon liittyvät teemat, kun kevään aikana mm. toteutettiin Sinisen biotalouden murrosareena yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Luonnon monimuotoisuuden teema alkaa saada yhä enemmän tilaa esimerkiksi kuntien uusissa ympäristöohjelmissa. Esimerkiksi Naantalissa ja Paimiossa uusiin ympäristöohjelmiin kirjattiin hyviä tavoitteita muun muassa metsienhoitoon, vieraslajien torjuntaan ja vesiensojeluun liittyen. Valonia myös toteutti esimerkiksi vesienhoitoon liittyviä suunnitelmia sekä kartoitti pohjavesistä riippuvaisia ekosysteemejä maakunnassa. Liedon kunnalle toteutettiin yhteistyökokonaisuus liittyen taajamametsien moniarvoiseen hoitoon.

Vuoden 2019 aikana käynnistyi uuden ohjelmakauden 2021-2030 suunnittelu. Ohjelman pohjaksi koottiin kuntien ja muiden sidosryhmien näkemyksiä kyselyllä sekä työpajassa joulukuussa. Vuoden lopussa myös julkaistiin Valonian uudet nettisivut.

Valoniassa oli käynnissä vuoden aikana 23 eri hanketta. Tapahtumia järjestettiin yhteensä 175 ja niissä oli noin 3600 osallistujaa. Eri medioissa oli osuvia Valonian työhön liittyen yhteensä 531.

2.4 EDUNVALVONTA JA KUNTAPALVELU

Edunvalvonta

Toimintavuoden edunvalvontaa leimasi maakunnan elinkeinoelämän positiivisen vireen jatkuminen. Vuoden 2019 aikana työllisyysasteen kasvu hidastui jonkin verran, mutta elpyi jälleen vuoden loppupuolella. Edunvalvonnassa osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja positiivisen rakennemuutoksen tukeminen jatkuivat tavoitteina hallituksen suuntaan. Selvityshenkilö Esko Ahon esityksestä laadittua Lounais-Suomen ja valtion välisen siltasopimuksen vaikutuksia sekä jatkoa arvioitiin ja hyviä kokemuksia kerättiin siirrettäviksi uusille alueille.

Toimintavuoden aikana käytiin kahdet vaalit. Maakuntahallituksen hyväksymiä Varsinais-Suomen hallitusohjelmavoitteita hyödynnettiin syötteinä eduskuntavaalikeskusteluissa. Sekä eduskunta- että europarlamenttiehdokkaille

tarjottiin mahdollisuus profiloitua Tunnin junan tukijoina. Varsinais-Suomi sai europarlamenttivaaleissa tauon jälkeen oman edustajan Euroopan parlamenttiin.

Diplomi-insinöörikoulutuksen laajentaminen, Tunnin juna ja Saaristomeren tilan parantaminen olivat toimintavuoden keskeisimmät edunvalvontatavoitteet. Kevään eduskuntavaalien jälkeen aloittaneen Rinteen hallituksen tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko päätti heinäkuussa Turun yliopiston DI-koulutuksen laajentamisesta kone- ja materiaalitekniikkaan.

Tunnin juna -hanke eteni määrätietoisesti toimintavuonna. Sipilän hallituksen osoittamasta 40 milj. euron suunnitelmäärärahasta toimintavuosi oli kolmas suunnitteluvuosi. Hankkeen suunnittelu on pitemmällä kuin minkään muun suuren ratahankkeen suunnittelu Suomessa. Toimintavuoden edunvalvonnan päämääränä oli varmistaa, että vuonna 2019 aloitettava maan hallitus tekee Tunnin junasta toteuttamis päätöksen. Hallitusohjelmassa hallitus sitoutui suurten raidehankkeiden edistämiseen, mutta vuoden 2020 talousarvioon ei saatu kirjausta Tunnin junan toteuttamisesta. Päätös Espoon kaupunkiradan toteuttamisesta siirrettiin MAL-neuvotteluun. Talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti kuitenkin syyskuussa raidehankkeiden hankeyhtiöneuvotteluiden käynnistämisestä. Valtion enemmistöomisteisen hankeyhtiön tarkoituksena on hankkeiden suunnittelu. Tunnin junan osalta jatkosuunnittelun kustannus on noin 75 miljoonaa euroa. Odotuksista huolimatta neuvotteluja ei saatu päätökseen vuoden loppuun mennessä.

Saaristomeren kestävä kehitys nostettiin toimintavuonna edunvalvonnan kärkitavoitteeksi. Centrum Balticum -säätiön ja Saaristomeren Suojelurahaston käynnistämää Saaristomeren kestävä kehityksen selvitystyötä ja Operaatio Saaristomerta tuettiin alueen tunnettuuden kasvattamiseksi ja Saaristomeren tilan edistämiseksi.

Lounaistieto ja tietopalvelut

Lounaistiedon tilastopalvelun uudistus käynnistettiin keväällä 2019 käyttäjien tietotarpeita selvittävällä kyselyllä. Tilastopalvelun tietosisältöjä päivitettiin ja tilastokuvaajien ulkoasu uudistettiin paremmin mobiilikäyttöön soveltuvaiksi. Lounaistiedon uusitut nettisivut julkaistiin vuoden alussa, ja Lounaistiedon toiminnan kehittäminen asiakaslähtöisemmäksi aloitettiin käynnistämällä vuosittaisen sidosryhmäkyselyn valmistelu. Maakunnan tila -katsaus julkaistiin kesä- ja joulukuussa, ja katsauksen sisältöä laajennettiin ELY-keskuksen tuottamalla ympäristön tilan seurannalla. Ajankohtaisia tilastoanalyyskejä julkaistiin Lounaistiedon sivuilla kuukausittain ja niistä viestittiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa.

Lounaistiedon hanketoiminnassa oli vuonna 2019 vahva paino maakunnallisen paikkatietoekosysteemin kehittämisessä ja maakuntakaavoituksen HAME-tietomallin käyttöönotossa. Lounaistiedon toimesta tuettiin maakuntien liittojen siirtymistä tietomallipohjaiseen maakuntakaavoitukseen sekä kehitettiin tietotuotteita HAME-tietomallissa olevista maakuntakaava-aineistosta. Poretieto-hankeessa kehitettiin Lounais-Suomen positiivisen rakennemuutoksen tilannekuvapalvelua yhdessä Satakuntaliiton kanssa. Maakuntauudistukseen liittyen tietopalvelujen toimesta osallistuttiin ympäristötiedon hyödyntämistä selvittäneeseen valtakuunnalliseen hankkeeseen sekä laadittiin maakunnan tietojohtamista käsitellyt esiselvitys. Vuosittainen aluetietofoorumi järjestettiin maaliskuussa ja Avoin tiedon verkoston toiminnan koordinoitua jatkettiin yhdessä Turun kaupungin ja Turku Science Parkin kanssa.

Viestintä

Viestinnän osalta tiivistettiin ja kehitettiin viestintätoimintaa entistä yhtenäisemmän ja näkyvämmän viestinnän takaamiseksi eri kanavissa, päivitettiin liiton viestintäsuunnitelma ja lisättiin asiantuntijaviestinnän ohjeistusta. Sisäistä viestintää kehitettiin ottamalla käyttöön Teams sisäisen viestinnän työkaluna. Osallistuttiin osaavan työvoiman houkuttelemiseen tähtäävään Töihin tänne -viestintäkampanjaan Tunnin juna- viestintäkampanjaan. Alkuvuosi oltiin vielä aktiivisesti mukana maakuntauudistuksen viestintätyöryhmässä sekä verkkoviestinnän työryhmässä.

Kulttuuri

Varsinais-Suomen liiton toiminta kulttuurin osalta oli aktiivista toimintavuonna. Maakuntastrategiaa toteuttava kulttuurifoorumitoiminta käynnistyi ja kuntien kulttuurivirkamiesten verkoston vertaiskokoontumisia järjestettiin sekä

kevät- että syyskaudella. Yhteistyö laajeni maakunnallisesti erityisesti kulttuurihyvinvoinnin osalta, kun maakunnan liitto liittyi mukaan Varsinais-Suomen Varavoimaa- kulttuurihyvinvoinnin alueverkoston toiminnan koordinaatiotöihin. Verkostoituminen paikallisiin ja valtakunnallisiin toimijoihin oli vahvaa. Aloitettiin yhteistyö mm. Kulttuurista kun- nissa -verkoston kanssa, ja lisäksi valtakunnallisesti liiton edustus osallistui valtakunnallisille kotiseutupäiville ja maakuntien kulttuurivastaavien tapaamisiin. Myös perinteeksi muodostunut palkitseminen kulttuurin saralla toteu- tuneista ansioista jatkui: Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus jakoi joulukuussa Aurora-mitalin maakunnan eteen tehdystä kulttuurityöstä Åbo Svenska Teaternin Kalevala-produktiolle.

2.5 SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS

Maakunnissa valmisteltiin valtakunnallista sote- ja maakuntauudistusta vuosina 2015–2019. Uudistuksen esival- mistelu jatkui vielä alkuvuoden 2019 ja sen hallittu alasajo alkoi hallituksen kaaduttua maaliskuussa 2019.

Valmistelun päärahoitusvastuu oli valtiolla. Valtio myönsi vuosina 2017 - 2019 valmisteluun seitsemällä eri päätök- sellä avustusta yhteensä 6 354 633 euroa. Avustus kattoi vuoden 2017 ja vuoden 2018 ensimmäisen rahoituserän osalta 90 % valmistelun kustannuksista. Vuoden 2018 toisessa rahoituserässä katettiin 95 % valmistelun kustan- nuksista. Vuoden 2018 kolmannessa ja vuoden 2019 rahoituserässä katettiin kustannukset 100 prosenttisesti. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelua varten muutosvalmistelulle perustettiin oma kustannuspaikka (mh 22.5.2017 § 80).

Varsinais-Suomen liiton ja Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen henkilökunta osallistuivat valmistelun omarahoit- tukseen työpanoksella tuntikirjanpidon mukaisesti. Tehtävät liittyivät mm. hallintoon, talouteen ja työryhmytyösken- telyyn.

Valtion myöntämästä rahoituksesta (6 354 633 euroa) käytettiin valmistelun aikana 3 827 178 euroa, omarahoitus- osuutta käytettiin 380 101 euroa, eli yhteensä uudistuksen esivalmisteluun käytettiin 4 207 279 euroa. Valtion myöntämää rahoitusta jäi käyttämättä yhteensä 2 527 454 euroa.

Kaikissa uudistusorganisaation sopimuksissa huomioitiin uudistuksen jatkon epävarmuus. Työ-, vuokra- ja palve- lusopimukset pystyttiin päättämään hallitun alasajon mukaisesti kevään ja kesän 2019 aikana.

Maakuntauudistukselle hankittu irtaimisto on siirtynyt valtioneuvoston ohjeiden mukaisesti Varsinais-Suomen liiton hallintaan.

Maakunta- ja sote-uudistuksen loppuraportti valmistui maaliskuussa 2020. Uudistuksen valmistelu ja sen alasajo katsotaan päättyneeksi Varsinais-Suomessa.

2.6 LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

Toiminta-ajatus

Liiton luottamushenkilöhallinto huolehtii demokraattisesta päätöksenteosta ja ohjauksesta. Luottamushenkilötoimielimien toimikausi on kuntavaalikausi.

Luottamustoimielimet

Kattava luettelo luottamustoimielinten jäsenistä ja kokousmääristä on liiteasiakirjassa ”Luottamustoimielimet ja edustukset sekä henkilökuntaluettelo vuodelta 2019”. Luottamustoimielimien pöytäkirjat löytyvät sivulta www.varsinais-suomi.fi

Edustajainkokous

Edustajainkokous on kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti liiton toimielin ja sen tehtävänä on valtuustokausittain valita jäsenkuntia edustavat maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajainkokous kokoontui viimeksi kuntavaalien jälkeen 2017.

Maakuntavaltuusto

Maakuntavaltuusto ylimpänä päättävänä elimenä kokoontui toimintavuoden aikana 2 kertaa: 1) Tilinpäätösasiat ja muut ajankohtaiset asiat 3.6.2019, 2) talousarvio ja muut ajankohtaiset asiat 9.12.2019. Maakuntavaltuuston puheenjohtaja on Pekka Myllymäki.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa tarkastussuunnitelman mukaisesti ja kokoontui toimintavuoden aikana 5 kertaa. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja arvioivat ja tarkastivat toimintavuoden 2019 talouden ja hallinnon tehokkuuden ja tuloksellisuuden. Tarkastuslautakunta laati 8.5.2019 arviointikertomuksen ja tilintarkastaja tilintarkastuskertomuksen 8.5.2019. Tarkastuslautakunnan 2017 - 2020 puheenjohtajana toimi Tuula Hällfors-Laaksonen.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus toimeenpano- ja hallintoelimenä kokoontui toimintavuoden aikana 11 kertaa. Maakuntahallitus seurasi ja ohjasi maakuntavaltuuston hyväksymän talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä maakuntajohtajan ja liiton viraston toimintaa. Lisäksi hallitus päätti maakuntajohtajan esittelystä liiton toimenpiteistä, lausunnoista ja kannanotoista. Maakuntahallitus toimi liiton edunvalvojana ja edusti liittoa ulospäin. Maakuntahallituksen puheenjohtajana jatkaa Ilkka Kanerva.

Hankerahoitusjaosto

Hankerahoitusjaosto käsitteli kansalliseen rakennerahasto-ohjelmaan (EAKR) sekä kansalliseen alueelliseen innovaatiot ja kokeilut (AIKO) rahoitukseen saapuneet hakemukset. Rakennerahasto-ohjelmasta jaosto esitti maakuntahallitukselle viisi myönteistä (tukiosuus 1,7 miljoonaa euroa) ja kymmenen kielteistä hankepäätöstä. Kielteisistä päätöksistä kaksi oli ylimaakunnallisia hankkeita. AIKO -rahoituksesta jaosto käsitteli yhden myönteisen (tukiosuus 30 464 euroa) ja yhden kielteisen päätöksen. Lisäksi jaostossa käytiin läpi seuraavan EU-ohjelmakauden linjauksia sekä AIKO-rahoituksen 2016-2018 loppuraportointia.

Hankerahoitusjaosto kokoontui toimintavuoden aikana kolme kertaa. Jaoston puheenjohtaja on Eeva-Johanna Eloranta.

Maankäyttöjaosto

Maankäyttöjaosto antaa lausuntoja ja valmistelee maakuntakaavoja. Maankäyttöjaosto on kokoontunut 6 kertaa. Maankäyttöjaoston puheenjohtaja on Juha Rantasaari.

Saaristotoimikunta

Saaristotoimikunnan työtä ohjasi ns. vuosikello, joka on otettu käyttöön ohjaamaan ja tarkentamaan vuotuista toimintaa. Toimikunta terävöitti saaristopoliittista tavoitteistoaan ja yhteistyötä parlamentaarisen Saaristoasiain neuvottelukunnan kanssa tiivistettiin. Tästä esimerkkinä saaristopoliittinen seminaari lokakuussa Kemiönsaarella.

Saaristoliikenteen turvaaminen ja saariston elinvoimaisena ja asuttuna pitäminen nousivat esiin em. seminaarissa toteutetun sidosryhmäkyselyn puitteissa.

Toimikunta kokoontui vuonna 2019 viisi kertaa ja puheenjohtajana toimi Heidi Loukiainen.

Kulttuuritoimikunta

Toimikunnan tärkeimpiä tehtäviä oli määritellä omat painopisteensä loppukaudekseen, käynnistää kulttuurifoorumi-toiminta sekä pohtia Luova Varsinais-Suomi 2025 kulttuuristrategian väliarviointiprosessin työstämisen aloitusta. Lisäksi toimikunta teki ehdotuksen Aurora-mitalin saajasta maakuntahallitukselle. Mitali myönnettiin Åbo Svenska Teaternin Kalevala-produktiolle. Kulttuuritoimikunta osallistui myös kuntien kulttuurivirkamiesten verkoston toiminnan kehittämiseen sekä uuden kuntien kulttuuritoimintalain sisältöjen tutuksi tuomiseen maakunnan tasolla.

Kulttuuritoimikunta kokoontui 4 kertaa vuonna 2019. Toimikunnassa on 11 jäsentä ja puheenjohtajana toimi Henri Terho.

Kielellisten palvelujen toimikunta

Kielellisten palvelujen toimikunta seuraa yleisellä tasolla kansalliskieltemme yhdenvertaista asemaa maakunnassamme.

Kielellisten palvelujen toimikunta ei pitänyt fyysistä kokousta vuonna 2019 mm. puheenjohtajavaihdoksen takia. Syksyllä suunniteltu kokous siirrettiin alkuvuoteen 2020 ja kokouksen pääteema tulee olemaan kansalliskieltemme yhdenvertainen kohtelu maakuntamme kaksikielisissä kunnissa ja niissä kunnissa, joissa on merkittävä kielellinen vähemmistö. Puheenjohtajana toimi aluksi Heidi Hilden ja myöhemmin Krista Lahtinen 13.5.2019 alkaen.

Valintatoimikunta

Valintatoimikunta valmistelee Varsinais-Suomen liiton luottamustoimielimien ja muiden maakunnallisten luottamustoimielimien jäsenvalintoja siten, että kuntalain, tasa-arvolain ja sopimusten edellyttämät edustavuuskriteerit täyttyvät. Valintatoimikunta koostuu maakuntahallituksessa edustettuina olevien puolueiden toiminnanjohtajista. Valintatoimikunnan puheenjohtaja on Juha Rantasaari.

2.7 ARVIO MERKITTÄVISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen sekä maakuntauudistuksen valmisteluajataulun pitkittyminen ja lopulta valmistelun päättymisen maaliskuussa 2019 toivat haasteita henkilöstöpolitiikalle sekä epävarmuutta budjetin toteutumiseen. Uudistuksen valmistelu satoi liiton henkilöstöresursseja ja toi sitä kautta säästöjä kuntarahoitteisiin henkilöstökuluihin. Uudistuksen päättyessä myös uudistusorganisaation määräaikaiset työsuhteet päättyivät. Henkilöstömäärän voimakas väheneminen vaikutti lomapalkkavarauksen määrään, joka purkautuessaan kasvatti liiton positiivista tulosta vuodelta 2019.

Varsinais-Suomen liitto hallinnoi uudistuksen valmistelua varten valtionavustuksena saatua rahoitusta. Uudistuksen päättymisen jälkeen rahaa sai käyttää uudistuksen hallittuun alasarjaan. Valtionavustuksen käyttö, riittävyyden takaaminen, omavastuusuuden osoittaminen ja loppuraportointi ministeriölle vaativat talouden tarkkaa seuranta.

Turun hallinto-oikeudessa on vireillä Central Baltic Interreg-ohjelman MobiCarnet-hankkeen pääpartnerin ERAA:n (Association of Estonian International Road Carriers) valitus. Valitus koskee Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen 24.9.2018 (§149) tekemää päätöstä, jossa hakijan oikaisuvaatimus hylättiin. Alkuperäinen oikaisuvaatimus koski Central Baltic Interreg-ohjelman hallintoviranomaisen 24.7.2018 tekemää hankkeelle jo maksetun tuen takaisinperintäpäätöstä sekä sopimuksen keskeyttämispäätöstä. Takaisinperintäpäätös koskee 850 049,92 euron suuruisia summaa. Prosessi on edelleen kesken ja päätöstä odotetaan hallinto-oikeudesta vuoden 2020 aikana. Hallinto-oikeudelle on vuoden 2019 aikana toimitettu kaksi lisälausuntoa ja asiaa on käsitelty myös liiton tarkastuslautakunnassa.

2.8 SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Sopimusten ja sääntöjen ajantasaisuus

Liiton hallintosääntöön sisältyvät määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt vuonna 2015 Varsinais-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jossa on määritelty riskienhallinnan sisäisen ja ulkoisen valvonnan kokonaisuus, toiminnan tavoitteet sekä vastuutahot. Maakuntahallitus on hyväksynyt sisäinen valvonta ja riskienhallinta -asiakirjan ja valtuutti maakuntajohtajan päättämään siihen jatkossa tarvittavat päivitykset ja täydennykset. Lisäksi maakuntahallitus edellytti, että se saa tiedoksi sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan päivityksiä ja seuranta koskevat asiakohdat.

Varsinais-Suomen liitossa on erilliset tiedotteet ja ohjeistukset seuraavista aihepiireistä: 1) tietosuojan ja asiakirjajulkisuuden linjaukset, 2) kirjaaminen ja arkistointi, 3) hankinnat ja asiakirjahallinto, 4) päihdehaittojen ehkäisy, 5) työpaikkakiusaamisen ehkäisy 6) henkilöstöopas uusille työntekijöille ja 7) viraston henkilöstön työmatkat. Ohjeistukset päivitetään tarvittaessa ja ne ovat kootusti saatavilla Teams-sovelluksessa.

Maakuntavaltuusto (mv 9.12.2019 § 29) merkitsi tiedoksi maakuntahallituksen vastaukset arviointikertomuksessa 2018 esitettyihin toimenpiteisiin.

Toiminnan tarkastukset

Central Baltic -ohjelman tarkastusviranomaisen (AA) suorittaa vuosittain ohjelmaa koskevia järjestelmätarkastuksia. Tarkastusraporteissa esitetyt kehittämissuositukset on toteutettu eikä vuonna 2019 suoritetuissa tarkastuksissa noussut esille tavanomaisista havainnoista poikkeavaa.

Riskiä hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on tukea liiton perustehtävien laadukasta toteuttamista, strategian ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä asiakkaiden, henkilöstön ja omaisuuden turvaamista erilaisilta riskeiltä.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan mm. tiiviillä johtoryhmätyöskentelyllä, laajennetun johtoryhmän kokouksilla ja vastuualueiden viikoittaisilla kokouksilla. Viikoittaisissa kokouksissa on mahdollisuus arvioida toimintaa ja siihen mahdollisesti liittyviä riskejä sekä tarvittaessa reagoida niihin nopeasti.

Sisäisen tiedottamisen merkitys on kasvanut entisestään. Sote- ja maakuntauudistukseen ja toimitilojen sisäilmaan liittyvissä asioissa on pidetty useampia henkilökunnan tiedotus- ja keskustelutilaisuuksia. Sisäiseen tiedottamiseen käytetään lisäksi Teams-työkalua koko talon tiedotuskanavana ja tiimiyhteistyöhön sekä viikkotiedotetta.

Central Baltic INTERREG 2014 - 2020 -ohjelmalle on tehty erillinen kattava riskienhallinnan arviointi. Arviointi on tehty edellisen ohjelmakauden vastaavan aineiston ja komission kaudelle 2014 - 2020 antaman ohjeistuksen pohjalta.

Vakuutukset

Lakisääteisten vakuutusten ja omaisuusvakuutusten lisäksi liitolla on toiminnanvastuu-, erityisvastuu- ja oikeusturvavastuuvakuutukset sekä virkamatkavakuutus. Erityisvastuuvakuutuksen (hallinnonvastuu) piiriin kuuluvat maakuntahallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtoryhmän jäsenet. Virkamatkavakuutus kattaa liiton luottamushenkilöt ja työntekijät. Liiton omaisuus- ja henkilöriskit on kartoitettu vakuutusten näkökulmasta ja työsuojelun näkökulmasta ja suositetut toimenpiteet on tehty. Sopimuksien voimassaoloa ja sopimusehtoja seurataan Tdoc-dokumentinhallintajärjestelmän sopimustenhallintaosiolla.

3 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1 TILIKAUDEN TULOS

Talousarvio 2019

Maakuntavaltuusto (mv 10.12.2018 § 26) hyväksyi

1. Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2019 ja taloussuunnitelman 2019–2020 siten, että talousarviossa 2019 jäsenkuntien maksuosuudet ovat 3 899 900 euroa.
2. että talousarvion 2019 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden.
3. että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2019 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Maakuntavaltuusto (mv 3.6.2019 § 9) hyväksyi taloussuunnitelman kuntalain mukaisesti myös vuodelle 2021.

Maakuntahallitus (mh 11.2.2019 § 16) vahvisti Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2019 käyttösuunnitelman siten, että käyttötalouden tuottojen ja kulujen sitovuustasot ovat seuraavat: 1) Kuntarahoitteisilla kustannuspaikoilla tiliryhmätaso ja 2) Ohjelma- ja hankerahoitteisilla kustannuspaikoilla toimintakatetaso (0 euroa).

Maakuntavaltuusto (mv 10.12.2018 § 26) hyväksyi talousarvion 2019 tuloslaskelmassa tilikauden tulokseksi 3000 euroa alijäämää.

Tilikauden 2019 tulos

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä riittääkö kertynyt tulo-rahoitus kattamaan palvelujen tuottamisesta aiheutuneet kulut.

TULOSLASKELMAN KESKEISET TUNNUSLUVUT			ulkoinen		
	TP2019	TA2019	TA/TP2019	TA/TP2019	TP2018
TULOSLASKELMA	Tilinpäätös	Talousarvio	%	euroa	Tilinpäätös
_Toimintatuotot	8 481 692	7 737 568	9,62	744 124	10 209 745
_Toimintakulut	-7 768 165	-7 730 568	0,49	-37 597	-10 178 771
TOIMINTAKATE	713 527	7 000	10 093	706 527	30 973
VUOSIKATE	713 353	17 000	4 096	696 353	31 071
TILIKAUDEN TULOS	711 533	-3 000	-23 818	714 533	29 589

Tilikauden 2019 tulos on 711 533 euroa ylijäämäinen. Tulos on talousarvioon verrattuna 714 533 euroa parempi. Talousarviossa alijäämäksi arvioitiin 3 000 euroa.

3.2 KÄYTTÖSUUNNITELMAN TOTEUMINEN

Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Kuntarahoitteisen toiminnan kustannuspaikat katetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla ja ne ovat maakuntahallitukseen nähden nettositovia tiliryhmätasolla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2019 talousarvion käyttötaloussuunnitelman toteutuminen tiliryhmätasolla kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen osalta.

KUNTARAOITTEINEN TOIMINTA		ulkoinen/sisäinen			
	mv 10.12.2018				
KÄYTTÖTALOUS	TA2019	TP2019	TP/TA 2019	TP/TA2019	
	Talousarvio	Tilinpäätös	%	€	
TUOTOT					
Kuntien maksuosuudet	3 899 900	3 899 900	100,00	0	
Myyntituotot	69 000	77 779	112,72	-8 779	
Muut tuotot	110 000	180 707	164,28	-70 707	
TUOTOT YHT.	4 078 900	4 158 386	101,95	-79 486	
KULUT					
Henkilöstökulut	-2 518 357	-2 126 538	84,44	-391 819	
Palvelujen ostot	-1 079 743	-970 385	89,87	-109 358	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100 200	-42 548	42,46	-57 652	
Vuokrat	-265 000	-233 192	88,00	-31 808	
Muut toimintakulut	-108 600	-72 196	66,48	-36 404	
YHTEENSÄ	-4 071 900	-3 444 859	84,60	-627 041	
TOIMINTAKATE	7 000	713 527	10 193,24	-706 527	

Kuntarahoitteisten kustannuspaikkojen toimintakulut toteutuivat 706 527 euroa suunniteltua pienempinä ja käyttötalouden toimintakate osoittaa 713 527 euron ylijäämää. Talousarviossa toimintakatteeksi arvioitiin 7 000 euroa ylijäämää.

Tiliryhmän "myyntituotot" arvioitua suurempi toteutuma (8 779 euroa) johtuu lounaseteleiden myynnin kasvusta (6 711 euroa) sekä tilavuokran laskutuksesta hankkeilta (2 068 euroa).

Tiliryhmän "muut tuotot" arvioitua suurempi toteutuma (70 707 euroa) johtuu pääosin ennakoitua suuremmasta toimistopalvelujen ja arvonnäisäveron tuotosta hankkeilta (68 060 euroa), sekä KELAN työterveyshuollon korvauksista (22 646,25 euroa).

Tiliryhmän "Henkilöstökulut" toteutuma alle suunnitellun (391 819 euroa) johtuu liiton osallistumisesta maakuntauudistuksen valmistelun omarahoitukseen (5 %) liiton työntekijöiden työpanoksena (38 513 euroa) ja muiden hankkeiden toimintaan, jotka kustannukset toisaalla lisäsivät tiliryhmän "Palvelujen ostot" toteutumaa. Sairausvakuutus/henkilöstökorvauksen määrä (21 444 euroa) on vaikuttanut henkilöstökulujen säästöön. Henkilöstökulujen toteutumaan on vaikuttanut myös eläkemenoperusteisten eläkemenojen suunniteltua pienempi toteutuma (50 992 euroa). Henkilöstön merkittävä väheneminen vaikutti lomapalkkavaraukseen määrään, joka purkautuessaan tilinpäätöksen yhteydessä kasvatti liiton positiivista tulosta (181 911 euroa).

Tiliryhmän "Palvelujen osto" toteutuma alle suunnittelun (109 358 euroa) johtuu atk -sovellusten ylläpidon, atk -palvelujen oston, tietoliikennekulujen suunniteltua pienemmästä toteutumasta (20 647 euroa) ja lounaseteleiden oston vähenemistä (18 190 euroa). Muut yhteistoimintaosuudet (71 901 euroa) mukaan lukien maakuntauudistuksen omarahoitusta ja terveyspalvelut (3 518 euroa) ovat myös ylittäneet talousarvion. Mutta toisaalta muiden palvelujen ostojen toteutuma on ollut alle suunnitellun (esim. asiantuntijapalvelut, matkakulut, vakuutukset, opetuspalvelujen osto, ilmoitukset ja markkinointi).

Tiliryhmien "Aineet, tarvikkeet ja tavarat", "Vuokrat" ja "Muut toimintakulut" ovat toteutuneet alle suunnitellun (125 864 euroa).

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Central Baltic -ohjelman teknisen tuen käyttötalousarvio perustuu seurantakomitean päätöksiin. Valonian, Lounaistiedon ja hanketoiminnan käyttötalousarviot muodostuvat maakuntahallituksen hankepäätöksistä. Hankkeiden päättyessä niiden toiminta ja tulokset raportoidaan maakuntahallitukselle.

OHJELMA- JA HANKETOIMINTA		ulkoinen/sisäinen		
KÄYTTÖTALOUS	TA2019	TP2019	TP/TA 2019	TP/TA2019
TUOTOT				
Myyntituotot	1 494 070	1 317 529	88,18	176 541
Tuet ja avustukset	3 779 223	3 229 315	85,45	549 908
Muut toimintatuotot	4 500	0	0,00	4 500
	5 277 793	4 546 844	86,15	730 949
KULUT				
Henkilöstökulut (V-S liitto)	-3 208 379	-2 915 981	90,89	-292 398
Palvelujen ostot	-1 718 571	-1 379 412	80,27	-339 159
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 475	-18 340	28,89	-45 135
Vuokrat	-244 632	-220 772	90,25	-23 860
Muut toimintakulut	-42 736	-12 340	28,87	-30 396
YHTEENSÄ	-5 277 793	-4 546 844	86,15	-730 949
TOIMINTAKATE	0	0		

Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat toteutuivat suunnitellusti omakatteisina, jolloin niillä ei ole vaikutuksia tilikauden tulokseen.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Henkilöstön tunnusluvut	2019	2018				
Henkilöstökulut/henkilötyövuosi	60 029,99	62 195,96				
Henkilötyövuosimäärä (htv)	84	99				
Tuloslaskelman tunnusluvut	2019	2018				
Toimintatulo/Toimintakulut %	109,19	100,30				
Jäsenkuntien maksuosuudet /asukas	8,13	7,93				
Vuosikate euroa/asukas	1,49	0,06				
Vuosikate/Poistot %	39 180,82	2 096,34				
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018	2017	2016	2015	Kertymä
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	713 353,37	31 071,38	-18 475,00	184 246,33	116 548,00	1 026 744,08
Kassan riittävyys (pv)	51,94	31,62				
Current ratio (maksuvalmius; hyvä yli 2)	2,33	1,66				
Taseen tunnusluvut	2019	2018				
Vieras pääoma % :a omasta pääomasta	74,89	151,97				
Omavaraisuusaste (hyvä yli 40 %)	72,76	56,82				
Omavaraisuusaste (hyvä yli 40 %), sis. toimeksiantojen varoja	13,14	8,96				
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	24,35	26,70				
Rahoitusvarallisuus €/asukas	3,79	2,33				
Suht. velkaantuminen (hyvä alle 40 %)	16,13	16,61				
Kertynyt yli-/alijäämä €	1 481 367,99	769 835,29				
Kertynyt yli-/alijäämä € /asukas	3,09	1,61				
Asukasmäärä	479 668	479 060				
Kassan riittävyys =	365pv * Rahavarat 31.12/ Kassasta maksut tilikaudella					
Omavaraisuusaste =	100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)					
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	100*(Vieras pääoma- Saadut ennakot+Vuokravastuut)/Käyttötulot					
Rahoitusvarallisuus =	(saamiset + rahoitusvarpaperit + rahat ja pankkisaamiset) - (vieras pääoma - saadut ennakot) / asukasmäärä					
Suhteellinen velkaantuneisuus =	100* (vieras pääoma - saadut ennakot)/käyttötulot					

3.3 MAAKUNTAHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Maakuntavaltuusto (mv 10.12.2018 § 26) ja (mv 3.6.2019 § 9) päätti: 1) hyväksyä Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2019 ja taloussuunnitelman 2019 – 2021 2) että talousarvion 2019 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden ja 3) että maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2019 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Maakuntavaltuusto hyväksyi talousarvion 2019 tuloslaskelmassa tilikauden tulokseksi 3000 euroa alijäämää.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2019 ylijäämä 711 532,70 euroa lisätään aiempien vuosien ylijäämätillille.

4 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1 YHTEISET TOIMINNOT JA HALLINTO

Toiminta-ajatus

Hallinto tuottaa viraston hallinto-, henkilöstö-, talous-, tietohallinto- ja toimitilapalvelut. Se vastaa myös liiton asianhallinta- ja kirjaamotoiminnasta sekä arkistotoimen hoidosta.

Eryyisinä vastuualueina ovat maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen esityslistat ja pöytäkirjat sekä liiton talouteen liittyvät suunnittelu- ja seurantatehtävät. Hallinto huolehti vuonna 2019 myös Central Balticin kansallisen vastinrahoituksen ja kansallisen alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) -rahoituksen maksatuksesta.

Toiminnan painopisteet 2019

Tavoite: Luoda hyvät edellytykset henkilöstön siirtymiselle uuteen maakuntaan ja varmistaa henkilöstön työhyvinvointi myös epävarmassa muutostilanteessa.

- Maakuntauudistuksen vaiheita käsiteltiin säännöllisesti vastuualueiden viikkokokouksissa ja henkilöstöryhmässä.
- Henkilöstölle järjestettiin tiedotus- ja keskustelutilaisuus maakuntauudistuksen valmistelun eri vaiheista ja valmistelun päättymisestä maaliskuussa 2019.

Tavoite: EU:n tietosuoja-asetuksen edellyttämien toimivien käytäntöjen luominen, kansallisen lainsäädännön ja laintulkinnan seuraaminen.

- Liiton tietosuojapolitiikkaa määrittelevä tietosuojan ja asiakirjajulkisuuden linjaukset -asiakirja annettiin tiedoksi maakuntahallitukselle.
- Käytännön tietosuojaohjeistusta päivitettiin ja evästekäytäntöjä täsmennettiin.

Tavoite: Tehostetaan ennakoivaa työsuojelua ja kehitetään suunnitelmallisesti työoloja.

- Henkilöstön kanssa käytiin läpi sisäilmaraportin tuloksia yhdessä työterveyslääkärin ja raportin laatineen konsultin kanssa. Raportin pohjalta tiloihin suunniteltiin ja toteutettiin sisäilmaa parantavia korjauksia.
- Vanhat työpöydät vaihdettiin sähköisiin työpöytiin, jotka mahdollistavat paremman työergonomian.
- Työsuojelun toimintaohjelma päivitettiin joulukuussa 2019.

4.2 ALUEKEHITTÄMINEN

Toiminta-ajatus

Aluekehittämisellä parannetaan maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä ja pyritään lisäämään maakunnan kilpailukykyä. Maakunnan aluekehittämisestä tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin ja erityisesti osaa-minen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen sekä kestävä kehitys ovat Varsinais-Suomen aluekehittämisen keskeisiä elementtejä.

Kansainvälisellä verkostoyhteistyöllä lisätään maakunnan tunnettavuutta ja edistetään maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyö pohjautuu laaja-alaiseen ja vuorovaikutteiseen yhteistyöhön jäsenkuntien, valtion aluehallintoviranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Tässä yhteistyössä maakunnan toimijat määrittelevät kehitystavoitteet ja keinot niihin pääsemiseksi ja samalla sitoutuvat omalta osaltaan niiden toteutukseen. Työkaluina aluekehittämisessä käytetään mm. EU:n rakennepoliittisia ohjelmia ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Toiminnan painopisteet 2019

Tavoite: Maakuntaohjelman (2018 - 2021) aktiivinen toimeenpano, toimenpiteiden käynnistäminen ja maakunnan alueelle kohdistuvan ulkoisen rahoituksen kohdentumisen tukeminen tiedotuksen ja hankekumppanuuksien kautta.

- Maakuntaohjelman toisena varsinaisena toimintavuonna ohjelman toimeenpano eteni aktiivisesti ja siihen saatiin sitoutettua laajasti maakunnan toimijoita niin julkiselta, yksityiseltä kuin kolmannelta sektorilta. Kumppanuusfoorumiin osallistui eri 10 verkostoa. ja toimintaan sitoutuneita organisaatioita on kymmeniä. Tarkempi analyysi kumppanuustoiminnan toimijakentästä tehdään osana koko Varsinais-Suomen liiton laajempaa sidosryhmäanalyysiä vuonna 2020
- Kumppanuusbarometrin mukaan maakuntaohjelman keskeisin toimintamuoto, kumppanuusfoorumi-toiminta, saa laajan tuen maakunnan toimijoiden keskuudessa. Vastaajista 89 % piti mallia toimivana tapana kehittää ja rakentaa maakuntaa. Enemmistö vastaajista katsoi, että tämän kautta on syntynyt uusia yhteistyöverkostoja, ideoita ja toimintamalleja.
- Laadittiin yhteistyössä Eurooppa-toimiston kanssa kattava selvitys vuonna 2018 maakunnan alueelle ohjautuneen EU-rahoituksen määrästä. Vuonna 2018 maakuntaan ohjautui yli 30 miljoonaa euroa tukea eri EU-rahoituslähteistä. Selvitys tullaan toistamaan uudelleen vuonna 2020 koskien vuotta 2019.
- Hankerahoitusinformaatiota jaettiin kattavasti sekä erillisen koheesiopolitiikkatilaisuuksien kuin verkoston kautta (someviestintä). Tietoa jaettiin sekä suoraan liiton mediakanavien kautta että Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppa-toimiston ja EuropeDirect-tiedotuspisteen toimesta. Osallistuttiin Eurooppa Foorumin järjestelyihin järjestämällä paneelikeskustelu älykkästä erikoistumisesta ja tuomalla infostandin kautta tietoa sekä Europe Direct että Central Baltic toiminnasta.
- Kansallinen hankerahoitus (EAKR+AIKO) on käytännössä sidottu aina toimintavuosittain ohjelmasiisikirjan määrittelemien reunaehtojen mukaisesti maakuntaohjelman tavoitteita tukeviin hankkeisiin. EAKR-rahoitusta sidottiin vajaa 4 miljoonaa euroa.
- Osallistuttiin aktiivisesti uuden ohjelmakauden sisällölliseen suunnitteluun niin alue- kuin kansallislakin tasolla. Ministeri Lintilän toimeksiantoon liittyen osallistuttiin neuvotteluihin rakennerahastovarojen kansallisesta jakautumisesta.

Tavoite: Central Baltic Interreg-ohjelmakauden 2014 - 2020 tehokas ja vaikuttava hallinnointi ja toimeenpano. Uuden ohjelmakauden 2021+ valmistelu ja edunvalvonta.

- Central Baltic -ohjelman neljännen hakukierroksen hankkeista päätettiin maaliskuussa 2019 ohjelman hallintokomiteassa. Haun tuloksena aloitti 16 uutta hanketta. Yhteensä EAKR-varoja sidottiin neljännessä haussa kymmenen miljoonaa euroa. Viimeinen eli viides hakukierros avattiin ja siihen saatiin määräaikaan mennessä 69 uutta hakemusta.
- Ohjelman ulkopuolinen väliarviointi valmistui

Tavoite: Maakuntaudistukseen valmistautuminen; toiminnallisesti perustellun ja tehokkaan toimintamalliedotuksen valmistelu päätöksenteon pohjaksi

- Osallistuttiin kasvu- ja elinvoimakokonaisuuden valmisteluun eri teemaryhmissä. Laadittiin kattava selvitys ylimaakunnallisista ja yliaalueellisista MAKU-tehtävistä ja tehtiin esitys näiden yliaalueellisten tehtävien hoitamisesta uudessa maakunnassa.
- Valmisteltiin esitys uuden maakunnan rakennerahastotoimien hallinnoinnista.

- Maakuntaudistuksen kaaduttua yhteistyötä ELY:n kanssa on jatkettu tiiviisti mm. Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kautta ja erityisesti uuden rakennerahasto-ohjelmakauden sisällöllisten valmistelujen sekä älykkään erikoistumisen teemojen osalta.

4.3 MAANKÄYTTÖ JA YMPÄRISTÖ

Toiminta-ajatus

Maakunnan suunnittelun lähtökohtana on maankäyttö- ja rakennuslain toteuttaminen maakuntatasolla. Suunnittelun tavoitteena on maakunnan vetovoiman ja tasapainoisen kehityksen edistäminen. Tavoitteiden määrittelyssä sovitetaan yhteen kuntien kehittämistarpeet valtakunnallisten tavoitteiden kanssa. Suunnittelulla luodaan edellytykset alueen erityisarvoille rakentuvalle hyvälle asuin- ja toimintaympäristölle ja elämisen laadulle.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys ja aluerakenne. Maakuntakaavoituksella täsmennetään ja toteutetaan maakunnan strategiset tavoitteet kuntakaavoitusta ohjaavaksi alueidenkäytön suunnitelmaksi. Maakunnan muuhun suunnitteluun synkronoidulla liikennejärjestelmätyöllä edistetään alueen toiminnallista rakennetta. Merialuesuunnittelulla luodaan edellytykset merialueiden kestäväälle käytölle ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamiselle.

Hankkeisiin ja eri sektoreiden yhteistyöhön aktiivisesti osallistumalla edistetään maakunnan keskeisten tavoitteiden toteutumista, tuotetaan maakunnan ja kuntien suunnittelussa ja kehittämisessä tarvittavaa tietoa sekä tuetaan maakunnan toimijoita parantamaan ympäristövastuullisuuttaan (Valonia).

Toiminnan painopisteet 2019

Tavoite: Maakuntastrategian, sen tavoitteiden ja aluerakenteellisen vision toteutumisen edistäminen suunnittelulla päätavoitteena maakunnan vetovoiman ja kilpailukyvyen kehittäminen.

- Maakuntastrategian toteutumista on edistetty järjestämällä liikennejärjestelmäsuunnittelua ja maakuntakaavoitusta tukevia foorumeita sekä osallistumalla aktiivisesti maakuntaohjelman toimenpiteitä toteuttavien hankkeiden sekä kumppanuustiimin toimintaan.
- Toukokuussa järjestettiin luonnonvarafoorumi, jossa keskusteltiin vaihemaakuntakaavan uusista kehittämisperiaatemerkinnoista. Toukokuussa järjestettiin myös liikennejärjestelmäsuunnitelmien päivitykseen liittyen yhdessä Valonian kanssa liikenteen kumppanuusfoorumi, jossa keskusteltiin tulevien vuosikymmenten liikkumisesta ja liikenteen tavoitteista eri toimialojen ja päästötavoitteiden näkökulmasta.
- Luonnonarvojen ja -varojen vaihemaakuntakaavaehdotuksen valmistelu käynnistyi kuntakierroksilla. Alkuvuoden aikana järjestettiin kunta- ja seutukuntaakohtaiset neuvottelut (8 kpl), joissa keskusteltiin kaavaratkaisun yksityiskohdista. Ehdotuksen valmisteluaikataulua tarkistettiin resurssikysymysten vuoksi ja sovittiin muihin käynnissä oleviin prosesseihin. Kaavaehdotus saatiin vuoden lopulla päätirteissään valmiiksi maakuntahallituksen käsittelyä ja virallista lausuntokierosta varten.
- Liikennejärjestelmäsuunnitelmien päivitys on ohjelmoitu ja kilpailutettu syksyllä 2018 konsulttityönä laaditun nykyisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien ja toimintaympäristön muutosten arviointoselvityksen pohjalta. Päivitystyön konsultiksi valikoitui Linea Oy yhteistyökumppaneineen. Työ etenee rinnan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelun kanssa. Päivitystyön ohjausryhmä kokoontui huhtikuussa keskustelemaan päivityksen lähtökohdista ja marraskuussa päättämään tavoitteista. Päivitystyössä on hyödynnetty Valonian vetämiä hankkeita Ilmastoystävällisen liikkumisen ratkaisut ja HEAT. Liikenne- ja viestintäministeriö ei myöntänyt alueellisen junaliikenteen pilottihanketta Varsinais-Suomeen.

- Liikennejärjestelmätöiden työryhmän kokouksia pidettiin kuusi, viisaan liikkumisen alatyöryhmän kokouksia kaksi, liikenneturvallisuuden alatyöryhmän kokouksia yksi ja liikenteen hallinnan alatyöryhmän kokouksia kaksi.
- Vuoden aikana on osallistuttu Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen seurantaan ja uuden MAL 2020 - 2023 -sopimuksen valmisteluun.
- Osallistuttu kaavojen viranomaisneuvotteluihin ja työkokouksiin. Maankäyttöjaosto on kokoontunut 6 kertaa. Maankäyttöjaosto ja maakuntahallitus ovat käsitelleet yhteensä 43 (24+19) vastuualueella valmisteltua lausuntoa/asiaa.
- Merialuesuunnittelussa järjestettiin 10.4.–10.5. välisenä aikana valmisteluvaiheen kuuleminen suunnitelualue- ja teemakohtaisten tilannekuvaselvitysten sekä konsultin (Capful Oy) kanssa laadittujen merialueiden tulevaisuusskenaarioiden pohjalta. Kesäkuussa työtä jatkettiin laatimalla täsmennettyjä alueellisia tulevaisuuskuvia yhdessä sidosryhmien kanssa. Syksyllä järjestettiin alueellinen visiotyöpaja ja jatkettiin suunnitelmaluonnoksen valmistelua. Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnitelmaa esiteltiin Varsinais-Suomen liiton ja Satakuntaliiton maakuntahallitusten yhteiskokouksessa syyskuussa.

Tavoite: Yhteistyön ja maakunnan suunnittelussa ja kehityksessä tarvittavan tietopohjan vahvistaminen.

- Vuonna 2019 jatkuivat liiton kuntarahoitusta sisältävät hankkeet: Circwaste, Civitas Eccentric, Virkistys- ja luontomatkailukohdetietoa avoimeen käyttöön (päätyi tammikuussa), CircVol, Plan4Blue sekä Merialuesuunnittelun lähtötiedot- ja koordinaatiohanke. Lisäksi toteutettiin ympäristöministeriön rahoittamaa Välineitä taajamien elinvoimaisuuteen ja uusiutumiseen -hanke yhdessä Etelä-Savon liiton kanssa Varsinais-Suomen pilottikuntina Aura ja Mynämäki.
- Varsinais-Suomen liiton edustaja toimii Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen sihteerinä. Kuhankuonon Föli-yhteistyötä on jatkettu alueen yrittäjien, kuntien ja Metsähallituksen kanssa. Föli-yhteyden kahden kesän kokeilu päättyi kesään 2019, mutta loppuvuodesta saatiin tieto, että yhteys on päätetty toteuttaa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja laajennetulla liikennöintiajalla kesäkaudesta 2020 eteenpäin. Liitto on jatkanut maakuntavaltuustoaloitteen pohjalta maakunnallisen virkistysalueyhdistyksen perustamisedellytysten selvittämistä kokoamalla kuntaedustajista valmisteluryhmän. Ryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa ja syksyllä järjestettiin aiheeseen liittyvä keskustelu- ja infotilaisuuksien seutukuntakerros Turussa, Salossa, Paraisilla, Loimaalla ja Vehmaalla. Valmisteluun on liitossa osallistunut myös aluekehityksen ja edunvalvonnan henkilöstöä.
- Toteutettu hankkeiden ja eri yhteistyömallien avulla Varsinais-Suomen kestävän kehityksen 2015–2020 -ohjelmaa (Valonia). Ohjelman toteutuksessa on ollut mukana kaikki Varsinais-Suomen kunnat, eri teemoihin ja hankkeisiin keskittyen.

Tavoite: Varsinais-Suomi kestävän kehityksen edelläkävijänä

- Valoniassa oli vuoden aikana käynnissä yhteensä 23 hanketta, jotka toteuttivat Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ohjelmaa. Hankkeet ovat liittyneet ilmastotyöhön, kiertotalouteen, kestävään liikkumiseen, vesiensuojeluun, ympäristökasvatukseen sekä luonnon monimuotoisuuteen. Aihetta kokoaavaa ja ajankohtaista uutisointia aiheesta löytyy Valonian verkkosivuilta sekä muista Valonian viestintäkanavista.

Tavoite: Maakuntaudistuksen valmistelu, toiminnallisesti perustellun ja tehokkaan toimintamalliehdotuksen valmistelu päätöksenteon pohjaksi.

- Osallistuttu alkuvuodesta maakuntaudistuksen valmisteluun. Valmistelussa kartoitettu, yhteensovitettua ja kehitetty maakuntaudistuksessa uudelle maakunnalle siirtyviä maankäytön, liikenteen ja

ympäristön suunnitteluun liittyviä tehtäväkokonaisuuksia yhteistyössä muiden viranomaisten (mm. ELY, AVI) ja kuntien kanssa.

4.4 EDUNVALVONTA JA KUNTAPALVELU

Toiminta-ajatus

Edunvalvonnan ja kuntapalvelujen tavoitteena on valvoa maakunnan etuja kansallisesti ja kansainvälisesti, toimia kuntien puolesta kuntayhteistyötä edistäen, olla maakunnallinen tiedonvälittäjä sekä nykyaikaisen maakuntahengen ja maakuntakulttuurin vaalija.

Tietopalveluryhmään on keskitetty liiton tilastotietopalvelut, tutkimustoiminta sekä avoin data ja siihen liittyvä tiedonhallinta. Lounais-Suomen aluetietopalvelu, www.lounaistieto.fi on osa ryhmän toimintaa. Tietopalveluja kehitetään ja tarjotaan liiton jäsenkunnille ja maakunnan muille toimijoille.

Toiminnan painopisteet 2019

Tavoite: Proaktiivinen, suunnitelmallinen ja ajantasaiseen tietoon perustuva edunvalvonta

- Edunvalvonta- ja vaikuttamistyötä tehtiin yhdessä sidosryhmien kanssa. Edunvalvonnassa on onnistuttu pitämään positiivinen rakennemuutoksen teema ja osaavan työvoiman tarve kansallisella agendalla.
- Varsinais-Suomen kansanedustajaryhmän työ jatkui hyväksi havaituin toimintamallein säännöllisin kuukausikokouksin sekä sidosryhmätapaamisten muodossa. Varsinais-Suomen kansanedustaja on pyritty hyödyntämään täysimääräisesti maakunnan edunvalvonnassa. Kansanedustajien tietotarpeisiin on tuotettu aineistoa. Kansanedustajaryhmä aloitti eduskuntavaalien jälkeen osin uudella kokoonpanolla.
- Edunvalvontanäkökulma sisältyi sidosryhmätyöskentelyyn sekä lausuntojen sisältöihin.
- Alkuvuodesta hyväksyttiin hallitusohjelmatavoitteet, joiden tavoitteena oli nostaa esiin Varsinais-Suomen tavoitteita eduskuntavaaleissa.
- Edunvalvontatyössä Tunnin junan edistäminen on ollut painopisteenä. Siihen liittyvää viestintää ja vaikuttamista on tehty aktiivisesti yhdessä radan varren kuntien kanssa. Hallitusohjelmaneuvotteluiden vaikuttamistyössä onnistuttiin nostamaan Tunnin juna osana suurten raidehankkeiden edistämistä hallitusohjelmaan.
- Toinen keskeinen maakunnan edunvalvontatavoite, DI-koulutuksen laajeneminen Turussa eteni, kun Rinteen hallitus oli nimetty. Ministeri Saarikko päätti asiasta heinäkuussa.
- Saaristomeren tilan parantaminen nostettiin yhdeksi edunvalvonnan kärkitavoitteeksi. Edunvalvonnassa tehtiin vaikuttamistyötä Saaristomeren tilan nostamiseksi kansalliselle agendalle ja tuettiin työtä meren kestäväen kehityksen edistämiseksi.

Tavoite: Ajantasaisen ja helposti avautuvan tiedon tarjoaminen, päätöksenteon tietoperustan vahvistaminen sekä edelläkävijyys avoimen tiedon saatavuuden edistämiseksi.

- Lounaistiedon sivuston uusien versio otettiin käyttöön keväällä 2019 ja karttapalvelu päivitettiin uudempaan versioon.
- Lounaistiedon tilastopalvelun uudistus käynnistettiin käyttäjien tietotarpeita selvittävällä kyselyllä, jonka pohjalta päivitettiin tilastotarjontaa. Erityistä huomiota kiinnitettiin tilastokuvaajien mobiilikäyttöisyyteen.

- Maakuntavaltuuston kokouksiin tuotettiin keväällä ja syksyllä laaja Maakunnan tila -katsaus, maakuntahallitukselle laadittiin kuukausittain suppeampi tilastoanalyysi ja tilastoseurannan ylläpito ja analyysien viestintä Twitterissä oli jatkuva.
- Lounaistiedon vuosittain järjestämän Aluetietofoorumin aiheena oli paikkatieto ja big data. Se keräsi aiempien vuosien tapaan lähes sadan hengen aktiivisen yleisön. Lisäksi joulukuussa järjestettiin sidosryhmäseminaari, jossa esiteltiin vuoden 2019 toiminnan tuloksia.
- Avoimen tiedon verkoston toiminnan koordinoitua jatkettiin yhdessä Turun kaupungin ja Turku Science Park Oy:n kanssa. Avoimen tiedon verkosto järjesti yhteensä 8 tilaisuutta.
- Lounaistieto jatkoi aktiivista toimintaa Paikkatietoalustan Maakunta-osahankkeen koordinoitimiin. Keväällä 2019 Lounaistieto aloitti osahankkeessa Laatuvahti-työpakettin toteutuksen ja syksyllä 2019 toteutettiin Maakuntakaavakooste-työpaketti, jonka osatoteuttajaksi valittiin tarjouskilpailun perusteella Gispo Oy.
- Maakuntakaavoituksen tietosisällön koordinoitua -hanke toteutettiin syksyllä 2019. Ympäristöministeriön rahoittaman hankkeen tavoitteena oli saattaa kaikki voimassa olevat maakuntakaavat HAME-tietomallin mukaisiksi.
- Poretieto (Positiivisen rakennemuutoksen tilannekuva ja seuranta) ja Ympäristötieto (Maakunnat ympäristötiedon tuottajina ja käyttäjinä) -hankkeet saatettiin onnistuneesti loppuun.
- Lounaistiedon sivuilla oli vuonna 2019 yhteensä 51 800 kävijää ja Lounaistiedon dataportalissa yhteensä 27 300 kävijää. Karttapalvelun kävijäseuranta käynnistettiin toukokuun 2019 lopussa, jonka jälkeen palvelua on käytetty 66 700 kertaa.

Tavoite: Nykyaikainen, vuorovaikutteinen ja aktiivinen kaksikielinen viestintä. Maakunnan vetovoiman ja kiinnostavuuden lisääminen.

- Viestinnän osalta kehitettiin edelleen viestintätoimintaa ja koko talon viestintään liittyviä käytäntöjä (kuten sisäinen kuvapankki, blogikalenteri, Teamsin tehokkaampi käyttö, median kanssa toimiminen). Uusi viestintäsuunnitelma hyväksyttiin tammikuussa 2019. Järjestettiin koulutusta saavutettavuusasioiden huomioimiseksi liiton viestinnässä sekä Teamsin etäkokouskäytännöistä. Uutisseuranta on ollut jatkuva.
- Somekanavien kävijämääriä seurataan jatkuvasti yleisellä tasolla. Seuraajamäärät kasvavat tasaisesti kaikissa kanavissa. Verkkosivujen osalta on saatu google analyticsin kautta jaotellumpaa dataa, jota uuden räätälöidyn raporttipohjan myötä on voitu hyödyntää vielä aiempaa tehokkaammin viestinnän toteutumisen mittarina. Kokonaiskävijämäärä puolivuotiskaudella on ollut noin 36 000 kävijää (uudet ja sivulle palaavat). Sivuille saavutaan eniten googlen kautta, noin 70 %.
- Toteutettiin maakunnan älykkään erikoistumisen painopisteitä koskeva englanninkielinen Smart and Special Southwest Finland -esite, joka toimii sekä sähköisenä että painettuna versiona, yhteistyössä JS Suomi Oy:n kanssa
- Osallistuttiin osaavan työvoiman houkuttelemiseen tähtäävään Töihin tänne -viestintäkampanjaan sekä Tunnin juna- viestintäkampanjaan.
- Paavo Nurmi -tapahtumissa liitto oli yhteistyökumppanina. Tapahtumaviikko huipentui kansainväliseen Paavo Nurmi Games -yleisurheilukilpailuun.
- Osallistuimme Föli-kokeiluun, jossa tarjottiin houkutteleva joukkoliikennetarjonta Kuhankuonolle kesän ajaksi.
- Järjestimme perinteisen Eurooppa-päivän vastaanoton Turun konserttitalolla.
- Yhteydenpitoa kansalaisjärjestökenttään jatkettiin mm. neuvottelukuntamuotoisesti eläkeläisjärjestöjen kanssa.
- Vaikuttajakoulun kolmas vuosikurssi varsinaissuomalaisille nuorille saatiin päätökseen. Neljännen vuosikurssin ohjelma suunniteltiin ja käynnistettiin lokakuussa 2019.
- Huhtikuusta 2019 alkaen liitossa on ollut kulttuuriasioissa 0,5 htv henkilöresurssi, jolla on panostettu maakunnan kulttuurityön kehittämiseen ja tiivistetty yhteydenpitoa maakunnan kulttuurialan verkostoihin kumppanuusstrategian mukaisesti.

- Kulttuuritoimikunta määritteli oman toimintakautensa loppuajaksi toimintansa erityispainopisteet kulttuuristrategian toteutumisen seurannan lisäksi. Näitä ovat: paikallisen kulttuuriperinnön säilymisen ja kehittämisen tuki, kulttuurifoorumityön edistäminen, matalan kynnyksen kulttuuritoiminnan kehittäminen ja taidealojen mahdollisuuksien tuenta luovan talouden perustana.
- Liitto on osallistunut aktiivisesti kulttuurihyvinvoinnin edistämiseen maakunnassa ja valtakunnallisessa Taikusydän-verkostossa sekä koordinoitunut kulttuurihyvinvoinnin maakunnallisen alueverkoston toimintaa yhdessä Turun ammattikorkeakoulun ja Läntinen tanssin aluekeskuksen kanssa.
- Kulttuurifoorumitoiminta käynnistyi ja kuntien kulttuurivirkamiesten vertaisverkosto kutsuttiin koolle sekä kevät- että syyskaudella. Kevätkauden tilaisuudessa olivat mukana myös kuntien hyte-koordinaattorit.
- Kulttuurialan valtakunnallisissa verkostoissa liitto teki vuonna 2019 yhteistyötä erityisesti Suomen Kotiseutuliiton sekä maakuntien liittojen kulttuurivastaavien kanssa.

5 TALOUSARVION ERI OSIEN TOTEUTUMINEN

Liite 1. Toteutumavertailu: Kuntarahoitteiset kustannuspaikat

Liite 2. Toteutumavertailu: Ohjelma- ja hanketoiminnan kustannuspaikat

Liite 3. Tuloslaskelma

Liite 4. Investoinnit ja poistot

Liite 5. Rahoituslaskelma

Liite 6. Tase

Liite 7. Henkilöstötiedot

Varsinais-Suomen liitto				
LIITE 1. TOTEUTUMAVERTAILU	Talousarvio 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käyttö %
KUNTARAHOITTEISET KUSTANNUSPAIKAT				
ulkoinen/sisäinen				
3010 TOIMINTATUOTOT				
3310 MYYNTITUOTOT				
3310 MYYNTITUOTOT	3 968 900	3 977 679,09	-8 779,09	100,2
3330 TUET JA AVUSTUKSET	20 000	22 646,25	-2 646,25	113,2
3350 MUUT TOIMINTATUOTOT	90 000	158 060,50	-68 060,50	175,6
3010 TOIMINTATUOTOT	4 078 900	4 158 385,84	-79 485,84	101,9
3500 TOIMINTAKULUT				
3501 HENKILÖSTÖKULUT				
3502 Palkat ja palkkiot	-1 963 166	-1 722 074,61	-241 091,39	87,7
3505 Eläkekulut	-504 391	-428 484,82	-75 906,18	85,0
3510 Muut henkilösivukulut	-50 800	-35 935,67	-14 864,33	70,7
3520 Henkilöstökorvaukset		59 956,89	-59 956,89	
3501 HENKILÖSTÖKULUT	-2 518 357	-2 126 538,21	-391 818,79	84,4
3538 PALVELUJEN OSTOT				
3540 Muiden palvelujen ostot	-1 079 743	-970 385,43	-109 357,57	89,9
3538 PALVELUJEN OSTOT	-1 079 743	-970 385,43	-109 357,57	89,9
3550 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
3551 Ostot tilikauden aikana	-100 200	-42 547,90	-57 652,10	42,5
3550 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-100 200	-42 547,90	-57 652,10	42,5
3590 VUOKRAT	-265 000	-233 191,83	-31 808,17	88,0
3595 MUUT TOIMINTAKULUT	-108 600	-72 195,80	-36 404,20	66,5
3500 TOIMINTAKULUT	-4 071 900	-3 444 859,17	-627 040,83	84,6
3600 TOIMINTAKATE	7 000	713 526,67	-706 526,67	10 193,2
3699 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	7 000	713 526,67	-706 526,67	10 193,2

Sisäiset siirrot "Palvelujen ostot" tiliryhmästä hanketoiminnan "Tuet ja avustukset" tiliryhmään ovat 221 534 euroa, joka määräraha koostuu liiton osallistumisesta toteuttamiensa hankkeiden omarahoi-
tukseen.

Varsinais-Suomen liitto				
LIITE 2. TOTEUTUMAVERTAILU				
OHJELMA- JA HANKETOIMINNAN KUSTANNUSPAIKAT				
ulkoinen/sisäinen	Talousarvio 2019	Toteutuma 2019	Poikkeama	Käyttö %
3010 TOIMINTATUOTOT				
3310 MYYNTITUOTOT	1 494 070	1 317 529,28	176 540,72	88,2
3330 TUET JA AVUSTUKSET	3 779 223	3 229 314,53	549 908,47	85,4
3350 MUUT TOIMINTATUOTOT	4 500	0,00	4 500,00	0,0
3010 TOIMINTATUOTOT	5 277 793	4 546 843,81	730 949,19	86,2
3500 TOIMINTAKULUT				
3501 HENKILÖSTÖKULUT				
3502 Palkat ja palkkiot	-2 651 881	-2 437 820,46	-214 060,54	91,9
3505 Eläkekulut	-455 260	-420 520,33	-34 739,67	92,4
3510 Muut henkilösivukulut	-71 825	-62 099,41	-9 725,59	86,5
3520 Henkilösörvaukset ja mu	-29 413	4 459,63	-33 872,63	
3501 HENKILÖSTÖKULUT	-3 208 379	-2 915 980,57	-292 398,43	90,9
3538 PALVELUJEN OSTOT				
3540 Muiden palvelujen ostot	-1 718 571	-1 379 411,81	-339 159,19	80,3
3538 PALVELUJEN OSTOT	-1 718 571	-1 379 411,81	-339 159,19	80,3
3550 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR				
3551 Ostot tilikauden aikana	-63 475	-18 339,80	-45 135,20	28,9
3550 AINEET, TARVIKKEET JA TAVAR	-63 475	-18 339,80	-45 135,20	28,9
3590 VUOKRAT	-244 632	-220 771,83	-23 860,17	90,2
3595 MUUT TOIMINTAKULUT	-42 736	-12 339,80	-30 396,20	28,9
3500 TOIMINTAKULUT	-5 277 793	-4 546 843,81	-730 949,19	86,2
3600 TOIMINTAKATE	0,00	0,00		
3699 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	0,00	0,00		

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 3. TULOSLASKELMA	1.1 -31.12.2019	1.1 -31.12.2018
ulkoinen		
TOIMINTATUOTOT		
MYYNTITUOTOT	5 071 670,28	4 920 837,06
TUET JA AVUSTUKSET	3 251 960,78	5 162 245,81
MUUT TOIMINTATUOTOT	158 060,50	126 661,85
TOIMINTATUOTOT	8 481 691,56	10 209 744,72
TOIMINTAKULUT		
HENKILÖSTÖKULUT		
Palkat ja palkkiot	-4 159 895,07	-5 055 761,16
Eläkekulut	-849 005,15	-1 012 864,15
Muut henkilösivukulut	-98 035,08	-147 912,97
Henkilöstökorvaukset ja muut HK	64 416,52	59 138,20
HENKILÖSTÖKULUT	-5 042 518,78	-6 157 400,08
PALVELUJEN OSTOT		
Muiden palvelujen ostot	-2 126 259,15	-3 130 710,21
PALVELUJEN OSTOT	-2 126 259,15	-3 130 710,21
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT		
Ostot tilikauden aikana	-60 887,70	-200 535,05
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-60 887,70	-200 535,05
VUOKRAT	-453 963,66	-567 170,35
MUUT TOIMINTAKULUT	-84 535,60	-122 955,71
TOIMINTAKULUT	-7 768 164,89	-10 178 771,40
TOIMINTAKATE	713 526,67	30 973,32
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
KORKOTUOTOT	189,35	188,61
MUUT RAHOITUSTUOTOT	181,50	173,91
KORKOKULUT	-544,15	-264,46
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT	-173,30	98,06
VUOSIKATE	713 353,37	31 071,38
SUUNNITELMAPOISTOT	-1 820,67	-1 482,17
TILIKAUDEN TULOS	711 532,70	29 589,21

Tilikausi 1.1 - 31.12.2019				
LIITE 4. INVESTOINNIT JA POISTOT				
Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista				
Maakuntavaltuuston päätös 9.6.1997 § 29: tasapoisto, poisto aika 3 vuotta (Tilintarkastajan ohje 20.5.1999: hankintavuonna poistoista huomioon vain puolet ja toinen puoli siirretään neljännelle vuodelle)				
Pysyvien vastaavien muutokset				
	Tietokone-ohjelmat	Toimistokalusteet	Tieto- ja toimistokoneet	Yhteensä
Investoinnit +	1 152,00		9 772,00	10 924,00
Myyntit -				0,00
Poistoarvo	1 152,00	0,00	9 772,00	10 924,00
2019 erä 1/4	192,00	0,00	1 628,67	1 820,67
2020 erä 2/4	384,00	0,00	3 257,33	3 641,33
2021 erä 3/4	384,00	0,00	3 257,33	3 641,33
2022 erä 4/4	192,00	0,00	1 628,67	1 820,67
	1 152	0	9 772	10 924
Poistokirjaukset 31.12.2019				
6510.201 Suunnitelmapoistot pysyvästä vastaavista / 1002 Tietokone-ohjelmistot				
				192,00
6510.201 Suunnitelmapoistot pysyvästä vastaavista / 1165 Toimistokalusteet				
				0,00
6510.201 Suunnitelmapoistot pysyvästä vastaavista / 1170 Tieto- ja toimistokoneet				
__ 2019 poistoerä 1/4				1 628,67
__ 2020 poistoerä 2/4				
__ 2021 poistoerä 3/4				0,00
__ 2022 poistoerä 4/4				0,00
__ Yhteensä				1 628,67
Yhteensä kaikki				1 820,67

Varsinais-Suomen liitto		
LIITE 5. RAHOITUSLASKELMA		
	2 019	2 018
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
_ Vuosikate	713 353,37	31 071,38
_ Tulorahoituksen korjauserät		
INVESTOINTIEN RAHAVIRAT		
_ Investointimenot	-10 924,00	0,00
_ Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0,00	0,00
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	702 429,37	31 071,38
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
_ Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos		
_ Vaihto-omaisuuden muutos		
_ Saamisten muutos	-150 167,20	-1 150 014,58
_ Korottomien velkojen muutos	-326 995,74	280 511,57
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-477 162,94	-869 503,01
RAHAVAROJEN MUUTOS	225 266,43	-838 431,63
RAHAVAROJEN MUUTOS		
_ Rahavarat 31.12	1 107 043,53	881 777,10
_ Rahavarat 1.1	881 777,10	1 720 208,73
RAHAVAROJEN MUUTOS	225 266,43	-838 431,63

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE	2 019	2 018	Muutos %
ulkoinen			
1000 VASTAAVAA			
1001 PYSYVÄT VASTAAVAT			
1002 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
1005 Tietokoneohjelmistot	960	0,00	100,0
1002 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	960	0	100,0
1099 AINEELLISET HYÖDYKKEET			
1160 Koneet ja kalusto	8 143,33	0,00	100,0
1099 AINEELLISET HYÖDYKKEET	8 143,33	0,00	100,0
1200 SJOITUKSET			
1201 Osakkeet ja osuudet	1 228,01	1 228,01	0,0
1200 SJOITUKSET	1 228,01	1 228,01	0,0
1001 PYSYVÄT VASTAAVAT	10 331,34	1 228,01	741,3
1310 TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
1311 VALTION TOIMEKSIANNOT	3 079 187,12	5 584 440,54	-44,9
1334 CB 2014-2020 TOIMEKSIANNOT	7 623 364,51	4 049 961,15	88,2
1350 MUUT TOIMEKSIANTOJEN VARAT	9 095,47	9 095,47	0,0
1310 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	10 711 647,10	9 643 497,16	11,1
1400 VAIHTUVAT VASTAAVAT			
1470 SAAMISET			
1471 Myyntisaamiset	106 434,28	214 798,22	-50,4
1700 Muut saamiset	1 971 705,38	1 713 174,24	15,1
1470 SAAMISET	2 078 139,66	1 927 972,46	7,8
1780 RAHOITUSARVOPAPERIT			
1785 Osakkeet ja osuudet	435,32	435,32	0,0
1780 RAHOITUSARVOPAPERIT	435,32	435,32	0,0
1800 RAHAT JA PANKKISAAMISET	1 106 608,21	881 341,78	25,6
1400 VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 185 183,19	2 809 749,56	13,4
1000 VASTAAVAA	13 907 161,63	12 454 474,73	11,7

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 6. TASE	2 019	2 018	Muutos %
ulkoinen			
2000 VASTATTAVAA			
2001 OMA PÄÄOMA			
2002 PERUSPÄÄOMA	345 783,97	345 783,97	0,0
2040 EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI/	769 835,29	740 246,08	4,0
2050 TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	711 532,70	29 589,21	2 304,7
2001 OMA PÄÄOMA	1 827 151,96	1 115 619,26	63,8
2100 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
2101 VALTION TOIMEKSIANNOT			
2105 Maakunnan kehittämisrahat	21 652,75	21 652,75	0,0
2108 AIKO-määräraha	157 850,29	2 313 965,03	-93,2
2110 Osaamiskeskus	8 206,50	8 206,50	0,0
2126 MAKU 2017-2018 rahoitus	2 521 160,08	2 640 222,00	-4,5
2135 CB PROJEKTIT KANSALLINEN	370 317,50	600 394,26	-38,3
2101 VALTION TOIMEKSIANNOT	3 079 187,12	5 584 440,54	-44,9
2198 CB 2014-2020 PÄÄOMAT			
2146 CB 2014-2020 projektit	5 434 443,14	3 450 804,44	57,5
2147 CB 2014-2020 tekn. tuki kansallinen	2 188 921,37	599 156,71	265,3
2198 CB 2014 -2020 PÄÄOMAT	7 623 364,51	4 049 961,15	88,2
2199 MUUT TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMA	9 095,47	9 095,47	0,0
2100 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	10 711 647,10	9 643 497,16	11,1
2200 VIERAS PÄÄOMA			
2300 LYHYTAIKAINEN			
2370 Ostovelat	370 873,13	670 954,81	-44,7
2990 Siirtovelat	997 489,44	1 024 403,50	-2,6
2300 LYHYTAIKAINEN	1 368 362,57	1 695 358,31	-19,3
2200 VIERAS PÄÄOMA	1 368 362,57	1 695 358,31	-19,3
2000 VASTATTAVAA	13 907 161,63	12 454 474,73	11,7

Varsinais-Suomen liitto			
LIITE 7. HENKILÖSTÖTIEDOT			
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ	2019	2018	2017
Maakuntajohtaja	1	1	1
Hallinnon vastuualue	10	10	10
Aluekehittämisen vastuualue	7	8	8
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	8	8	8
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	7	8	8
Projektit & tekniset tuet	51	64	51
Yhteensä	84	99	86
HENKILÖSTÖKULUT	2019	2018	2017
Palkat ja palkkiot	4 159 895,07	5 055 761,16	3 939 943,60
Sairausvakuutuksen päivärahat	-53 929,54	-52 238,20	-38 669,03
Muut henkilöstömenojen korjaukset	-10 486,98	-6 900,00	-8 658,16
	4 095 478,55	4 996 622,96	3 892 616,41
Eläkekulut	849 005,15	1 012 864,15	827 508,28
Muut pakolliset henkilösivukulut	98 035,08	147 912,97	126 361,26
HENKILÖSTÖKULUT YHTEENSÄ	5 042 518,78	6 157 400,08	4 846 485,95
Tilikaudella huomioitu lomapalkkavarauus:			
lomapalkkavelka	535 210,00	626 805,00	503 538,00
sosiaalikulut	105 327,00	124 150,00	102 007,00
MAKSETUT PALKAT JA PALKKIOT	2019	2018	2017
Maakuntajohtaja ja hallinnon vastuualue	482 998,02	694 269,27	569 903,63
Aluekehittämisen vastuualue	405 461,95	395 922,49	425 714,83
Maankäytön ja ympäristön vastuualue	378 926,03	377 618,41	368 673,37
Edunvalvonnan ja kuntapalvelun vastuualue	331 345,41	357 712,19	395 031,26
Projektit	1 511 860,12	2 175 750,27	1 148 086,69
Kansainvälinen tekninen tuki	925 960,34	918 049,19	864 181,00
Luottamushenkilöt	123 343,20	136 439,34	168 352,82
Yhteensä	4 159 895,07	5 055 761,16	3 939 943,60